

Sisällysluettelo

OPETUSVIRASTO	3
1. Katsaus vuoteen 2012.....	3
2. Toiminta-ajatus, arvot ja visio	4
2.1 Toiminta-ajatus.....	4
2.2 Arvot ja visio	4
2.3 Organisaatio	4
3. Koulujen ja oppilaiden lukumäärät 2008 – 2012.....	4
4. Opetuslautakunta ja sen jaostot.....	5
5. Virastohallinto 2013.....	5
6. Kansainvälinen toiminta	5
7. Kestävä kehitys	6
PERUSOPETUSLINJA	8
8. Suomenkielinen perusopetus	8
8.1 Kouluverkko	8
8.2 Oppilaat.....	8
8.3 Opetus.....	9
8.4 Oppilaiden hyvinvointi.....	10
8.5 Koululaisten iltapäivätoiminta.....	11
RUOTSINKIELINEN PÄIVÄHOITO- JA KOULUTUSLINJA	12
9. Den svenska allmänbildande utbildningen och den svenska dagvården.....	12
9.1 Gemensam förvaltning av svensk dagvård och utbildning.....	12
9.2 Servicenätet.....	12
9.3 Strukturer	13
9.4 Barn inom dagvården, elever och studerande	13
9.5 Dagvård och undervisning.....	14
9.6 Barnens och elevernas välbefinnande.....	14
NUORISO- JA AIKUISKOULUTUSLINJA	15
10. Suomenkielinen lukiokoulutus.....	15
10.1 Lukioverkko.....	15
10.2 Opiskelijat	16
10.3 Opetus.....	16
10.4 Opiskelijoiden hyvinvointi	16
11. Oppilaitosmuotoinen ammatillinen koulutus.....	17
11.1 Opiskelijat	17
11.2 Opetus.....	18
11.3 Opiskelijoiden hyvinvointi	19
12. Oppisopimuskoulutus	19
13. Nuorten työpajatoiminta	20
13.1 Työpajajuoret	21
14. Aikuisten maahanmuuttajien suomi toisena kielenä –koordinointi	21
15. Etsivä nuorisotyö.....	21
HALLINTO- JA KEHITTÄMISKESKUS	22
16. Tila- ja hankintapalvelut.....	22
16.1 Koulurakentaminen.....	22
16.2 Kunnossapitotyöt ja teknisen työn kalustonhoito	23
16.3 Ilta- ja vapaa-ajankäyttö.....	24
16.4 Hankintapalvelut.....	24
16.5 Ympäristöpalvelut.....	24
17. Tietohallintopalvelut.....	25

17.1 Tietoteknologiapalvelut.....	25
17.2 Tieto- ja ennakointipalvelut	25
18. Mediakeskus	26
18.1 Osaamisen kehittäminen pedagogisissa tietoteknologia- ja mediataidoissa	26
18.2 Tietoteknologian pedagogisen käytön ja toimintakulttuurin kehittäminen	27
18.3. Sähköiset oppimisympäristöt ja digitaaliset oppimateriaalit.....	27
19. Henkilöstö.....	28
19.1 Henkilöstön saatavuus ja opettajien kelpoisuus	28
19.2 Työhyvinvointi ja työsuojelu	29
19.3 Henkilöstökoulutus.....	29
19.4 Palkitseminen	30
20. Talouspalvelut.....	31
20.1 Opetustoimen talous.....	31
20.2 Investoinnit.....	33
20.3 Tilinpäätös 2012.....	33
20.4 Taloushallinnon kehittäminen	33

OPETUSVIRASTO

1. Katsaus vuoteen 2012

Peruskoulujen oppilasmäärä nousi vuonna 2012. Oppilasmäärä nousi noin 250 oppilaalla. Ammatillisen ja oppisopimuskoulutuksen opiskelijoiden määrä pysyi edellisen vuoden tasolla lukuun ottamatta lisäkoulutukseen osallistuneiden opiskelijoiden määrää. Heidän määränsä laski noin 30%.

Kouluverkossa tapahtui vain pieniä muutoksia. Ala-Malmin peruskoulun toiminta lakkasi 1.8.2012 alkaen ja uusi ruotsinkielinen päiväkotitoiminta Fenix aloitti toimintansa 1.10.2012 alkaen.

Kaikki Helsingin kaupungin lukiot suunnittelivat 1.8.2013 käynnistyvää kampuustoimintaa, jonka tarkoituksena on syventää lukioiden välistä yhteistyötä, laajentaa ja monipuolistaa kurssitarjontaa sekä parantaa opiskelijapalveluiden saatavuutta.

Opiskelijoiden osallisuutta lisättiin osallistumalla Kaupunginhallituksen kesäkuussa 2011 käyttöönotetun vaikuttamisjärjestelmän Ruudin toimintaan ja Ylipormestarin oppilaskuntapäivien kokouksiin.

Opetusvirastossa siirryttiin vuoden 2012 alussa SAP-kirjanpito -järjestelmään. Järjestelmä koskee kirjanpitoa ja sisäistä laskentaa, myynti- ja ostoreskontraa, käyttöomaisuuskirjanpitoa sekä laskutusta. Perusopetuslinja otti käyttöön 1.8.2012 alkaen aluepäällikkömalli, jossa suomenkieliset peruskoulut on jaettu neljään alueeseen, joita kutakin johtaa aluepäällikkö. Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjalla saatiin päätökseen ammatillisen koulutuksen organisaatiouudistus. Ammatillinen koulutus koottiin Stadin ammattiopistoon ja Stadin aikuisopistoon.

Kaupunginhallitus päätti 27.8.2012, että Helsingin kaupunki tekee etsivää nuorisotyötä. Opetusviraston nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja vastaa etsivän nuorisotyön toimeenpanosta koordinoimalla etsivää nuorisotyötä Helsingissä. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on ohjata ja tukea alle 29 -vuotiaita nuoria löytämään ne palvelut, joilla edistetään nuoren pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

2012 aikana päivitettiin kansainvälisen toiminnan toimintasuunnitelma, joka on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2013.

Opetustoimen käyttötalouden menot olivat noin 613,0 miljoonaa euroa eli 2,7 % vuotta 2011 suuremmat. Tulot nousivat puolestaan noin prosentilla 23,2 miljoonaan euroon. Hintatason nousun lisäksi menojen ja tulojen kasvua selittävät perusopetukseen saadut valtionavustukset mm. ryhmäkokojen pienentämiseen sekä talousarvioon tehdyt kohdennetut lisäykset positiivisen diskriminaation määrärahaan, toisen asteen opintojen keskeyttämisten vähentämiseen, iltapäivätoiminnan tarjonnan lisäämiseen kysyntää vastaavaksi sekä ruotsinkieliseen päivähoitoon. Reaalisesti eli hintatason nousun vaikutukset poistaen kokonaismenot jopa hieman laskivat vuoteen 2011 verrattuna. Tämä yhdistettynä siihen, että kaupungin koulujen ja oppilaitosten kokonaisoppilasmäärän lasku pysähtyi vuonna 2012, paransi opetusviraston keskeisten palvelujen tuottavuutta.

2. Toiminta-ajatus, arvot ja visio

2.1 Toiminta-ajatus

Helsingin kaupungin opetustoimi vastaa suomen- ja ruotsinkielisestä yleissivistävästä koulutuksesta ja ruotsinkielisestä päivähoidosta sekä osaltaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta, suomenkielisestä ammatillisesta koulutuksesta, työpajatoiminnasta ja aikuiskoulutuksesta sekä näiden palvelujen kehittämisestä opetuslautakunnan määrittelemien tavoitteiden ja kaupungin yhteisten toimintalinjojen mukaisesti.

2.2 Arvot ja visio

Opetustoimen arvot ovat asiakaslähtöisyys, ekologisuus, jatkuva oppiminen, oikeudenmukaisuus, taloudellisuus, turvallisuus ja yrittäjämielisyys. Opetusviraston visio on oppiva, osaava, sivistynyt ja hyvinvoiva Helsinki.

2.3 Organisaatio

Liitteenä olevassa kaaviossa esitellään Helsingin opetustoimen vuoden 2012 organisaatiokaavio.

Liite: Helsingin opetustoimen organisaatiokaavio

3. Koulujen ja oppilaiden lukumäärät 2008 – 2012

Kaupungin suomenkielisten peruskoulujen määrä laski yhdellä. Muuten yleissivistävien koulujen lukumäärä pysyi ennallaan.

Oppilasmäärä kaupungin suomenkielisissä kouluissa pysyi suunnilleen edellisvuoden tasolla. Ruotsinkielisissä kouluissa oppilasmäärä laski hieman vuodesta 2011. Yksityisten sopimuskoulujen ja muiden yksityisten koulujen oppilasmäärä laski, kun taas valtion koulujen oppilasmäärä nousi. Luvut on laskettu 20.9. tilastointipäivän mukaan.

Jos katsotaan oppilasvuosia, eli kevään ja syksyn oppilasmäärien keskiarvoja, suomen- ja ruotsinkielisten koulujen oppilasmäärä on hieman laskenut edellisestä vuodesta (suom. -0,1 % ja ruots. -1,0%). Myös oppisopimusopiskelijoiden (-0,6%) sekä 2. asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden (-0,3%) määrä laski hieman.

Toimintakertomuksen liitteenä olevissa liitetaulukoissa 1-3 esitetään koulujen ja oppilaiden lukumäärätietoja vuosilta 2008–2012.

Taulukko 1 Helsingin yleissivistävien koulujen lukumäärä ylläpitäjittäin 2008 – 2012

Taulukko 2 Helsingin yleissivistävien koulujen oppilasmäärä ylläpitäjittäin 2008 – 2012/tilastointipäivän 20.9. oppilasmäärä

Taulukko 3 Helsingin kaupungin ylläpitämien koulujen ja oppilaitosten sekä kaupungin sopimuskoulujen oppilas – ja opiskelijamäärät 2007 – 2012

4. Opetuslautakunta ja sen jaostot

Opetuslautakunta puheenjohtajanaan Pia Pakarinen kokoontui vuoden aikana 13 kertaa. Opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto puheenjohtajanaan niin ikään Pia Pakarinen kokoontui 13 kertaa ja ruotsinkielinen jaosto puheenjohtajanaan Bernt Nordman kokoontui 8 kertaa.

5. Virastohallinto 2012

Virastohallinto kartoitti kouluille ja oppilaitoksille sekä oppisopimustoimiston työnantaja-asiakkaille tuottamiensa palvelujen laatua. V. 2012 palvelun laatutekijöiden keskiarvo oli 3,61 kun v. 2011 se oli 3.49. Keskeisten palvelujen laadun keskiarvo v. 2012 oli 3,38 kun se v. 2011 oli 3.34.

Perusopetuslinja otti käyttöön 1.8.2012 alkaen aluepäällikkömallin, jossa suomenkieliset peruskoulut on jaettu neljään alueeseen, joita kutakin johtaa aluepäällikkö. Aluepäälliköiden lisäksi alueilla työskentelee oppilashuollon aluevastaavat samoilla alueilla. Muutos otettiin huomioon myös hallinnon tukipalvelujen toiminnassa.

Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjalla valmisteltiin ammatillisten oppilaitosten yhdistymistä yhdeksi ammatilliseksi oppilaitokseksi, Stadin ammattiopistoksi. Stadin ammattiopisto aloitti toimintansa 1.1.2013. Muutos otettiin huomioon myös hallinnon tukipalvelujen toiminnassa.

Palveluverkkoa muutettiin siten, että Ala-Malmin peruskoulu lakkautettiin 1.8.2012 alkaen. Palveluverkkotyöskentelyssä tehostettiin kaupungissa virastojen välistä yhteistyötä ja kehitettiin tätä varten palveluverkkoprosessia.

Opetusvirastossa siirryttiin vuoden 2012 alussa SAP-kirjanpito -järjestelmään. Järjestelmä koskee kirjanpitoa ja sisäistä laskentaa, myynti- ja ostoreskontraa, käyttöomaisuuskirjanpitoa sekä laskutusta.

Virastohallinnossa käynnistettiin viraston toimintasuunnitelman ja –kertomuksen kehittämishanke, jossa viraston toiminta suunnitellaan ja raportoidaan Euroopan laatupalkintokriteereiden jäsentelyä käyttäen v. 2014 alkaen.

Käynnistettiin viraston kokonaisarkkitehtuurihanke, jossa kuvataan viraston toimintajärjestelmä, palvelujen tuottamisessa ja seurannassa tarvittavat tiedot, tietojärjestelmät ja teknologia. Projektin nyky- ja tavoitetilan kuvauksen on tarkoitus valmistua kesäkuussa 2013.

6. Kansainvälinen toiminta

Kansainvälisen toiminnan peruslinjaukset johdetaan Helsingin kaupungin strategiaohjelmasta. Peruslinjaukset päivitettiin kertomusvuoden aikana uudeksi kansainvälisyystoimintasuunnitelmaksi, joka otetaan käyttöön 2013 aikana. Toimintasuunnitelma rakennettiin yhteistyössä eri koulutusasteiden kanssa ja sen keskiöön on entistä voimakkaammin tuotu oppilaan ja opiskelijan kansainvälisyysosaaminen. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistamiseksi

käyttöön otettiin kansainvälisen toiminnan sähköinen kehittämisalusta, jonne myös oppilailla ja opiskelijoilla on pääsy.

Vuoden 2012 aikana koulujen ja oppilaitosten kansainvälisen toiminnan pääpaino oli edelleen EU-maiden, Pohjoismaiden sekä Tallinnan, Pietarin, Moskovan ja Beijingin kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Kertomusvuoden suurimpia ponnistuksia kansainvälisen toiminnan saralla olivat Helsingin palvelualueiden oppilaitoksen FashionFaniFest –hanke sekä Alppilan yläasteen YES-tapahtuma. Molemmat hankkeet keräsivät Helsinkiin suuren määrän eurooppalaisten kumppanikoulujen opiskelijoita, oppilaita ja opettajia.

Opetustoimi pyrki toiminnassaan aktiivisesti hyödyntämään ulkopuolisia rahoitusinstrumentteja, mm. EU:n elinikäisen oppimisen ja Pohjoismaiden ministerineuvoston Nordplus-ohjelman tarjoamia mahdollisuuksia. Vuoden 2012 aikana rahoitusta saatiin 11 yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen hankkeelle. Käynnissä olevia hankkeita oli toista kymmentä.

Vierailukoulut ottivat vastaan lähes 700 opetusviraston ulkomaista vierasta. Vieraat edustivat pääsääntöisesti oman maansa valtion- ja paikallishallintoa, erityisesti opetusalaan sekä tiedostusvälineitä. Vieraiden kiinnostuksen aiheita olivat Suomen koulutusjärjestelmä, opettajankoulutus ja Helsingin kaupungin kouluissa tehty kehitystyö oppimisen vahvistamiseksi.

7. Kestävä kehitys

Peruskoulujen kestävän kehityksen työ eteni suotuisasti. Perusopetuslinjalla on panostettu ekotukihenkilöverkoston rakentamiseen ja kaikkiin kouluihin on koulutettu ekotukihenkilö. Ekotukiopettajille järjestettiin säännöllisesti täydennyskoulutusta. Syksyn 2012 ekotukihenkilön peruskoulutukseen osallistui 35 opettajaa, kaiken kaikkiaan ekotukiopettajien verkostossa on n. 300 opettajaa. Ekotukiopettajille järjestettiin säännöllisesti täydennyskoulutusta. Koulut tekivät kahdesti jäteseurannan ja seurantamenetelmää kehitettiin yhteistyössä Tilakeskuksen kanssa. Oppilaat osallistuvat koulujen ympäristötyöhön aktiivisesti ja noin 70% perusopetuksen kouluista on oppilaiden ympäristöryhmä. Ympäristöryhmien työskentelyä tuettiin tuottamalla niille koulutuspäiviä yhteistyössä kaupungin ympäristö- ja luontokoulujen kanssa.

Luontokoulutoimintaa jatkettiin aiemman jaottelun mukaisesti, Harakan ja Nuorten Luontotalon palvelut ovat ensisijaisesti luokille 1-6- ja Gardenian luontokoulu Töyhtöhyppä palvelee luokkia 7-9. Perusopetuslinja myönsi tuen Luontokoulu Arkille luontokoulutoiminnan järjestämiseksi 7-9 luokkalaisille. Ympäristökoulu Polun ympäristöneuvojat ovat vierailleet kouluilla ja ympäristökouluun valittiin kolme uutta perusopetuksen kummikoulua.

Kestävä tulevaisuus on ollut pääteema monessa ruotsinkielisessä koulussa vuonna 2012. Ruotsinkieliset peruskoulut ja lukiot ovat tehneet ympäristösuunnitelmat ja lähes kaikki ovat päässeet tavoitteisiinsa. Myös ruotsinkieliset päiväkodit ovat osallistuneet kestävän tulevaisuuden luomiseen omalla tavallaan.

Päiväkodit ovat järjestäneet metsäretkiä, jotta lapset saavat tutustua ympäristöön. Esikouluryhmät ovat käyneet Mulle-skog:nilla sekä Metsä Mörri retkillä. Päiväkodeissa yritetään myös säästää vettä ja vähentää käsipapereiden käyttöä.

Sekä peruskoulut että lukiot ovat järjestäneet mm. energia- ja ympäristöviikkoja oppilailleen. Teemoina on ollut mm. vesi, sähkö ja ekologia. Jätteiden lajittelu, kopiopapereiden säästäminen, kirjojen uusiokäyttö, veden säästäminen ja käsipapereiden halkaiseminen ovat käytännön asioita, jotka näkyvät koulun arjessa. Lähes kaikissa kouluissa sähkön säästäminen ja biojätteiden lajittelu ovat osa arkea. Oppilaat ja opettajat pyrkivät yhdessä vähentämään sähkön käyttöä.

Monilla kouluilla on pidetty "Grön vecka" /Vihreä viikko. Oppilaat ovat saaneet tutustua sekä kasvis- että ekoruoan laittamiseen. Minervaskolanissa pidettiin Roska Päivässä/Ett Skräp om dagen- teemapäivä, jolloin oppilaat opettelivat säästämään paperia. Monissa kouluissa pidettiin myös siivouspäiviä. Läntisen alueen koulut ovat pitäneet opetusta koulun ympäristössä. Sekä Drumsö lågstadieskola että Högstadiesskolan Svenska Normallyceum tavoittelevat Vihreä Lippu todistusta lukuvuonna 2012-2013.

Syksyllä 2012 pidettiin ruotsinkielinen koulutus ekotukihenkilölle Tikkurilassa. Koulutus pidettiin yhdessä Vantaan kaupungin ruotsinkielisen opetustoimen kanssa.

Lukioissa ja ammatillisessa oppilaitoksissa on pyritty kokonaisenergiankulutuksen vähentämiseen muuttamalla toimintatapoja energiaa säästävään suuntaan. Erityisesti jätteiden aiheuttamaa ympäristökuormitusta on vähennetty. Ekotukihenkilöt ovat osallistuneet ympäristökeskuksen järjestämään koulutukseen. Kaikilla oppilaitoksilla on ympäristötyöryhmät, joissa on mukana opiskelijoita. Helsingin palvelualueen oppilaitos sekä sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitos ovat edelleen mukana Vihreä Lippu –toiminnassa ja Helsingin tekniikan alan oppilaitos sai Okka-säätiön kestävän kehityksen sertifikaatin tammikuussa 2012.

Kestävä kehitys opetusviraston hankinnoissa –opas päivitettiin vuonna 2012 ja siihen lisättiin muun muassa kuljetuksiin liittyviä vaatimuksia. Hankintapalvelut jatkaa ympäristöasioiden huomioimista hankinnoissa. Suurimmassa osassa opetusviraston hankintoja käytettiin kestävän kehityksen mukaisia periaatteita, kuten kalusteissa muun muassa kunnostettavuutta ja monikäyttöisyyttä sekä materiaalien paloturvallisuutta ja kestävyyttä, koneissa ja laitteissa takuu-aikojen pituutta, huollon saavutettavuutta ja vasteaikoja, energiatehokkuutta ja varaosien saatavuutta sekä pakkausjätteiden pois kuljettamista.

PERUSOPETUSLINJA

8. Suomenkielinen perusopetus

Perusopetuslinjan hallinnon tehtävänä oli luoda hyvät opetus- ja kasvatustyön edellytykset kaupungin ylläpitämissä 101 suomenkielisessä peruskoulussa ja vastata koulutuksen resursseista ja niiden jakamisesta, tukea kouluja kehittämistyössä ja arvioida koulutuksen vaikuttavuutta.

8.1 Kouluverkko

Vuonna 2012 tehtiin päätökset Albertin koulun ja Pitäjämäen peruskoulun yhdistymisestä 1.8.2013 alkaen. Lisäksi päätettiin luopua Kannelmäen peruskoulun Kaarelanraitin sivupisteestä kokonaan 1.8.2015 lukien.

Puistolan ala-asteen ja Nurkkatien ala-asteen yhdistämisen tukiprosessi käynnistettiin (koulut yhdistyvät 1.8.2013 lukien). Uuden koulun nimeksi päätettiin Puistolanraitin ala-asteen koulu.

8.2 Oppilaat

Kaupungin ylläpitämissä suomenkielisissä peruskouluissa oli tilastointipäivänä 20.9. esiopetuksessa 107, 1.-6. luokilla 24 736, 7.-9. luokilla 8 444 ja lisäopetuksessa 295 oppilasta. Oppilaista 99 % oli helsinkiläisiä. Yksityisissä sopimuskouluissa oli peruskouluasteella 5 175 oppilasta, heistä 91,8 % oli helsinkiläisiä. Oppilasmäärä kasvoi yhteensä 214 oppilaalla kaupungin ylläpitämissä ja sopimuskouluissa edellisen vuodesta tilastointipäivästä.

Kaupungin koulujen ensimmäisen luokan oppilaista 84 % valitsi oman oppilaaksiottoalueensa koulun. Kaikki halukkaat saivat paikan oman oppilaaksiottoalueensa koulussa.

Kaupungin koulujen seitsemännen luokan oppilaista 75 % valitsi oman oppilaaksiottoalueensa koulun. Kaikki halukkaat saivat paikan oman oppilaaksiottoalueensa koulussa.

Erityisoppilaita oli kaupungin kouluissa 3 757 oppilasta eli 11,2 % oppilaista ja yksityisissä sopimuskouluissa 234 eli 4,5 % oppilaista. Erityisoppilaita opiskeli yleisopetuksen ryhmissä kaupungin kouluissa 37 % ja yksityisissä sopimuskouluissa 58 %.

Maahanmuuttajataustaisia, suomi toisena kielenä – oppimäärää opiskelevia oppilaita oli kaupungin ylläpitämissä peruskouluissa 6 098 eli 18,2 % oppilaista ja yksityisissä sopimuskouluissa 488 eli 9,4 % oppilaista. Maahanmuuttajataustaisista oppilaista 387 opiskeli valmistavassa opetuksessa kaupungin ylläpitämissä peruskouluissa.

8.3 Opetus

Peruskoulun yleisopetuksen opetusryhmien keskikoko oli luokilla 1-6 20,1 oppilasta ja luokkien 7-9 yhteisissä oppiaineissa 17,8 oppilasta.

Peruskoulun päättötodistuksen sai kaupungin ylläpitämissä peruskouluissa 2 875 ja yksityisissä sopimuskouluissa 1 534 oppilasta mikä on 88 % koko ikäluokasta. Peruskoulun päättötodistusten keskiarvo oli 7,64 kaupungin ylläpitämissä yleisopetuksen kouluissa . Luokalle jäi 0,5 % ja oppivelvollisuuden laiminlöi 0,05 % oppilaista kaupungin ylläpitämissä peruskouluissa.

Kehittämisen painoalueina oli koulujen yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen ja oppimisympäristöjen monipuolistaminen sekä hallintokuntien välisen yhteistyön lisääminen. Erityisenä painoalueena oli osaamisen edistäminen kieli ja kulttuuritietoisien koulun näkökulmasta. Koulujen välistä verkottumista ja osaamisen jakamista tuettiin alueellisilla kehittämishankkeilla. Kielen opettamisen pedagoginen keskuksen (KIEPPI) ja matematiikan ja luonnontieteen opetuksen keskus Matikkamaa järjestivät sekä keskitettyä että alueellista koulutusta oppimisympäristöjen ja kielitietoisien koulun kehittämisen teemasta.

Samanaikaisopetuksen käytänteitä kehitettiin osana tehostetun ja erityisen tuen (TERO) – kehittämishanketta. Joulukuussa järjestettiin yhdessä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa jo kolmannen kerran Opi ja Kasva – konferenssi Wanhassa Satamassa. Konferenssiin osallistui yli 1000 henkeä.

Keväällä 2012 käynnistyi koulujen johtoryhmävalmennus, jonka teemoina oli jaettu johtajuus, osaamisen kehittäminen sekä strateginen pedagoginen johtajuus. Valmennuspäiviä oli kolme ja niihin osallistui yli 500 peruskoulujen johtoryhmän jäsentä.

Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden ehkäisemiseksi panostettiin perus ja toisen asteen nivelvaiheen ohjauksen tehostamiseen. Joustavan perusopetuksen käytänteitä ja toimintaa tarkennettiin yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa.

Vieraiden kielten opetuksen kehittämishanke (Viehko) harvinaisten kielten ja vieraskielisen opetuksen kehittämiseksi jatkui. PKS -verkosto järjesti yhteisen Euroopan kieltenpäivän tapahtuman Narinkkatorilla syyskuussa. Opetushallituksen erillisillä valtioavustuksella jatkettiin romanilasten perusopetuksen tukeminen sekä opetushallituksen Monikulttuurisuustaitojen kehittämishankkeita osin pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyönä.

Pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen kuulo-, näkö- ja liikuntavammaisten oppilaiden opetuksen osaamiskeskus POVer järjesti koulutusta ja tiedotustilaisuuksia huoltajille sekä sidosryhmille. Yhteistyötä jatkettiin myös oppilasurheilussa, eri palloilulajeissa, hiihdossa, luistelussa ja uinnissa ns. HEVO:n kisoissa.

Yhteistyössä sosiaaliviraston päivähoiton kanssa toteutettiin maahanmuuttajataustaisten lasten opetuksen kehittämishanke Ota Koppi- hanke, jossa luotiin käytännöllisiä toimintamalleja vahvistaa lapsen suomen kielen ja oman

äidinkielen taitoja. Hankkeessa on muodostettu seitsemän alueellista pilottiryhmää, joissa on mallinnettu kielellisesti rikasta oppimisympäristöä ja toimintatapaa.

Oppimistulosten arvioinnin menetelmien kehittäminen itse oppimisprosessia tutkivaksi jatkui Helsingissä perusopetuslinjan, Kiepin ja Matikkamaan yhteistyönä. Perusopetuksen laatutyö jatkui opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamana. Oppilaan arvioinnista järjestettiin myös yleistä koulusta opettajille.

Kaikki kaupungin peruskoulut osallistuivat Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemaan kerhotoiminnan järjestämiseen. Kerhotoiminnan tukena jatkoi Lasu –hanke Harrasteharava, joka pilotoi uusia toimintamalleja Herttoniemi-Roihuvuoren alueella ja aloitti toimintaa myös Vuosaaren alueen koulujen vuosiluokilla 7 – 9.

Keväällä 2012 järjestettiin uudistetut ylipormestarin oppilaskuntapäivät. Kokouksissa jaettiin 350 000 euroa koulujen osallisuutta edistäviin hankkeisiin ja valmisteltiin julkilausuma. Kokousta valmisteltiin Fronter- nettiympäristössä keskustelemalla ja äänestämällä kannanotoista ja työskentelyyn osallistui n. 7000 oppilasta.

Syksyllä järjestettiin neljä alueellista oppilaskuntapäivää Happi- monitoimitalossa. Päivien aikana käsiteltyjä asioita olivat vaikuttaminen koulun asioihin sekä Ruuti-messut. Marraskuussa koulut osallistuivat suureen nuorten osallisuustapahtumaan RuutiExpoon. Syksyllä oli ensimmäistä kertaa mahdollista äänestää netissä jäseniä Ruudin ydinryhmään.

Syksyllä 2012 käynnistyi pitkäkestoinen uusien opettajien perehdyttämishjelma, jonka tavoitteena on vahvistaa työnsä aloittavan opettajan ammatillista kehittymistä.

Syksyllä järjestettiin toista kertaa oppilaskuntapäivät. Päivien aikana käsiteltyjä asioita olivat vaikuttaminen koulun asioihin sekä Ruuti- messut. Marraskuussa koulut osallistuivat suureen nuorten osallisuustapahtumaan RuutiExpoon, jossa järjestettiin myös äänestys Ruudin ydinryhmän jäsenistä.

8.4 Oppilaiden hyvinvointi

Oppilaiden hyvinvoinnista huolehdittiin koulun arjessa monin eri tavoin. Oppilashuollolla edistettiin välittämisen ja myönteisen vuorovaikutuksen kulttuuria kouluyhteisössä ja etsittiin ratkaisuja koulunkäynnin tueksi yhteistyössä kotien kanssa. Oppilashuollon palveluita olivat koulukuraattori- ja psykologipalvelut sekä terveyskeskuksen kouluterveydenhuoltopalvelut. Kaikissa kouluissa toimi moniammatillinen oppilashuoltoryhmä.

Yhteistyörakenteita ja toimintamalleja vahvistettiin sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimen kanssa. Esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen nivelvaiheen yhteistyöhön ja oppilashuollon jatkuvuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota. Painopisteenä oli sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen opetusohjelmien hyödyntäminen ja käyttöönotto. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden oppimisen tueksi vahvistettiin oman äidinkielen opettajien tietotaitoa oppimisvaikeuksien tunnistamisessa.

Koulukuraattoripalveluja on kaikissa kaupungin kouluissa. Koulukuraattoreilla oli keskimäärin 2,2 koulua työntekijää kohden ja yhteensä 2570 oppilasta.

Koulupsykologipalveluita oli syyslukukauden alusta alkaen kaikilla kaupungin kouluilla. Psykologeilla oli keskimäärin 2,5 koulua työntekijää kohden ja yhteensä 2053 oppilasta

Asiakastyön lisäksi koulukuraattorit ja psykologit osallistuivat kouluillaan oppilashuollon toimintamallien kehittämiseen ja alueillaan verkostoyhteistyöhön.

Koulunkäyntiavustaja vakansseja oli opetustoimessa 427. Seure Henkilöstöpalvelut Oy:stä oli mahdollisuus ostaa 200 henkilön palvelut. Koulunkäyntiavustajan tehtävänä oli ensisijaisesti auttaa oppilasta opetukseen osallistumisessa, osa koulunkäyntiavustajista toimi myös ohjaajina iltapäivätoiminnassa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2009–2012 hankkeet jatkuivat. Opetusviraston on mukana 14 hankkeessa, joista MANUVA, Yhteisöllinen koulu, Koulujen kulttuurikasvatussuunnitelma, HYMYT-, VAKAVA- ja Harrasteharava hankkeiden koordinoituvastuu on opetusvirastossa perusopetuslinjalla. Hymyt - hankkeessa jatkettiin moniammatillisen yhteistyön kehittämistä lasten ja nuorten hyvinvointia tukevaksi. Hankkeessa pilotoitiin aiempaa selkeämpiä ja koordinoitumpia alueellisia poikkihallinnollisia yhteistyörakenteita Vuosaaren alueella.

8.5 Koululaisten iltapäivätoiminta

Perusopetuslinja vastasi kaupungin tasolla perusopetuslain mukaisen koululaisten iltapäivätoiminnan koordinoinnista Helsingissä. Iltapäivätoimintaa järjestettiin 5 281 oppilaalle. Kaikista Helsingissä koulua käyvistä 1.-2.luokan oppilaista 47,3 % osallistui toimintaan (3.-9.luokkien erityisoppilaista 9,4 %).

Kaupungin peruskoulujen oppilaista 4 601 osallistui iltapäivätoimintaan. Yksityisissä erikoiskouluissa 362 oppilasta, yksityisissä sopimuskouluissa 69 oppilasta ja valtion kouluissa 249 oppilasta osallistui iltapäivätoimintaan. Perusopetuslinjan järjestämää iltapäivätoimintaa oli 36 koulussa yhteensä 950 oppilaalle ja ruotsinkielisen koulutuslinjan järjestämää iltapäivätoimintaa 4 koulussa yhteensä 112 oppilaalle. Kaikille hakeneille 1.-2. luokkalaisille pystyttiin järjestämään paikka iltapäivätoiminnassa.

Opetustoimen järjestämän iltapäivätoiminnan osuus oli 20 %, järjestöjen ja seurakuntien osuus 74 % ja sosiaalitoimen osuus 6 % iltapäivätoimintapaikoista.

Opetustoimi jakoi avustusta järjestöille ja seurakunnille yhteensä noin 4,5 milj. euroa. Perusopetuslain mukaista aamutoimintaa ei järjestetty.

RUOTSINKIELINEN PÄIVÄHOITO- JA KOULUTUSLINJA

9. Den svenska allmänbildande utbildningen och den svenska dagvården

Linjen för svensk dagvård och utbildning ansvarar för stadens svenska barndagvård, för förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och den övriga undervisningen baserad på lagen om grundläggande utbildning, för gymnasieutbildning och delvis för morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever i enlighet med de godkända målen.

9.1 Gemensam förvaltning av svensk dagvård och utbildning

Sedan förvaltningen av svensk dagvård och utbildning sammanslogs under utbildningsverket år 2011 fortsatte arbetet med att skapa bättre kontinuitet mellan småbarnsfostran och -pedagogiken, förskoleverksamheten och den grundläggande utbildningen. En naturlig följd av den sammanslagna administrationen var en genomgång av de olika övergångsfaserna, bl.a. övergången från dagvård till förskola och från förskola till nybörjarundervisningen. Utbildningsnämndens svenska sektion fastställde i november principerna för antagning av eleverna till de kommunala svenska förskolorna i Helsingfors.

Tack vare slopade förvaltningsgränser ökade möjligheterna till flexibel sam användning av lokalerna. Besluten kan fattas och verkställas relativt snabbt. Målsättningen är att skapa lite större enheter som i sin tur skapar dagvårdsmöjligheter för flere barn.

Daghemsföreståndarna och rektorerna samarbetar kring gemensamma frågor enligt i förväg uppgjorda ramar och strukturer. Ett förenhetligande av praxis har bl.a. resulterat i gemensamma områdesvisa informationsmöten för föräldrarna. En utvidgad ledningsgrupp bestående av linjens ledningsgrupp och områdesrektorer och daghemsföreståndare inledde sitt arbete hösten 2012.

9.2 Servicenätet

En utredning av hur nätet av daghem och skolor ska se ut i framtiden inleddes år 2011. Utbildningsnämndens svenska sektion tog i december 2011 ställning till den fortsatta beredningen under år 2012. Frågan behandlades följande gång i mars, då sektionen beslutade att skicka ut två alternativ för utlåtande till skolornas direktioner och elevkårer. Vid sammanträdet i maj beslutade svenska sektionen om en revidering av det svenska servicenätet huvudsakligen i Södra och Tölö området. Utbildningsnämnden tog för sin del ställning till frågan i juni och det slutliga beslutet fattades av stadsfullmäktige i november. I praktiken verkställs revideringen efter det att skolhusen renoverats. I korthet omfattar revideringen att Högstadieskolan Svenska normallyceum och Högstadieskolan Lönkan slås samman, att Tölö specialiseringsgymnasium och Gymnasiet Svenska normallyceum slås samman och att sjukhuskolan Ulfåaskolan och Zacharias Topeliuskolan slås samman. Samtidigt omorganiseras specialundervisningen och den intensifierade musikundervisningen. Vidare omdimensioneras gymnasieutbildningen.

9.3 Strukturer

Pilotprojektet med gemensam administration i västra distriktet förlängdes med ett år. De nya förtroendeorganen tar ställning till fortsättningen under följande mandatperiod.

Daghemmet Axel fortsatte under hela året att verka i temporära lokaler pga. komplicerade renoveringar med förhoppningen att få flytta in i nyrenoverade lokaler under följande år. Beslut om ett nytt daghem med 63 platser i Forsby, daghemmet Fenix, fattades under året.

Principerna för antagningen av eleverna till de kommunala svenska förskolorna i Helsingfors som reviderat hösten 2011, sågs över på nytt för att träda i kraft från 1.1.2013. Utgångspunkt var fortfarande kontinuiteten mellan småbarnsfostran, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i närskolan och antagningen till förskolan följer samma elevupptagningsområden som gäller för närskolan (åk 1–6).

9.4 Barn inom dagvården, elever och studerande

Den svenska dagvården visar på uppåtgående trender. Antalet svenskspråkiga barn är större, men också antalet familjer vars barns modersmål inte är svenska men som väljer svensk dagvård har ökat. Vid utgången av år 2012 hade de kommunala dagvårdsenheterna 1 763 barn, varav 280 barn fanns i förskolor som lyder under daghemsföreståndare, 129 barn i gruppfamiljedagvård och 66 barn i kompletterande dagvård. Utöver detta fanns det 197 barn i köpavtalsdaghem.

På höstens statistikdag 20.9.2012 var antalet elever i grundskolorna 70 i förskolan och 3 133 i årskurserna 1–10. Av dessa var 96 % helsingforsare. I påbyggnadsutbildning fanns 12 elever i grundskolan.

Antalet studerande i gymnasierna var 1 284, av vilka 64 studerade vid linjen för vuxenstudier. Vuxenstudielinjen hade också 111 ämnesstuderande. Av gymnasisterna var 63 % helsingforsare.

År 2012 började 346 elever i årskurs 1. Av dessa kom 83 % från skolans eget elevupptagningsområde. Alla som sökte till ett annat distrikt, fick plats i det distriktet. I årskurs 7 började 346 elever. Av dessa kom 79 % från skolans eget elevupptagningsområde. Alla elever kunde erbjudas en grundskolplats inom sitt eget elevupptagningsområde.

Antalet elever med särskilt stöd var 206, vilket betyder 6,4 % av samtliga elever. Av dessa gick 105 i specialklasser, medan resterande 101 var integrerade i den allmänna undervisningen.

Av de elever som avslutade grundskolan fick 63 % en gymnasieplats i något av Helsingforsgymnasierna. Andelen utsocknes elever som antogs till gymnasiet var 37 %. Lägsta medeltalsgränsen för en gymnasieplats var 7,5.

Antalet elever som fick avgångsbetyg från grundskolan var 384. Medeltalet av samtliga niondeklassares medeltal var 7,95. Andelen s.k. kvarstannare i grundskolan var 0,3 %.

Studentexamen avlades av 361 studerande. Resultaten i studentexamen överskred landets medeltal. Av dem som började gymnasiet 2009 hade 93,7 % avlagt studentexamen 2012. Avbrytningsprocenten i de svenska gymnasierna var 2 % av det totala antalet studerande.

9.5 Dagvård och undervisning

Den svenska dagvården i Helsingfors arbetar enligt "Språkstrategi inom dagvården" samt en modell som heter Med barnaögon. Under året har personalen utbildat sig och implementerat modellen inom sin egenverksamhet i olika former såsom mentorskap och pedagogiska träffar.

Specialundervisningen utvecklades i enlighet med den nya lagstiftningen. Kelpo-projektet (utvecklande av intensifierat och särskilt stöd) genomfördes i grundskolan genom utbildning och information om den nya lagstiftningen. Blanketter för intensifierat och särskilt stöd och processer med anknytning till dessa vidareutvecklades. En handbok för specialundervisning och elevvård utarbetades, och den omfattar också strukturer för möten mellan dagvårds- och skolpersonal i distrikten,.

De ungas möjligheter att påverka ärenden som rör dem vidareutvecklades inom Krut, som under året implementerades alltmer i skolornas delaktighetsfostran. Grundskolorna och gymnasierna deltog aktivt i Överborgmästarens elevkårsdagar, som är en del av Krut. Nytt för året var att ungdomarna arbetade med ställningstaganden och i stadshuset fullmäktigesal röstade om vilka ställningstaganden som ska ingå i en gemensam resolution. Utbildningsverket ordnade i samarbete med ungdomscentralen för första gången Kruts elevkårsdagar för svenska elever. Deltagandet var aktivt. Valet av Kruts kärngrupp ordnades för andra gången. Denna gång kandiderade också svenska elever i valet. Av de nio ungdomar som ställde upp blev tre invalda i kärngruppen, som består av tjugo ungdomar i åldern 13–17.

Utbildnings- och kulturministeriet beviljade Helsingfors stad understöd för klubbverksamhet åren 2012–2013. Skolorna gavs på detta sätt möjlighet att ordna mångsidig klubbverksamhet (t.ex. idrotts-, drama-, hantverks-, fotograferings-, musik-, och språkklubbar) för eleverna i årskurserna 1–9. Av de svenska skolorna ordnade 18 klubbverksamhet och i dessa skolor verkade sammanlagt 60 klubbar.

Linjen för svensk dagvård och utbildning anhöll hos Utbildningsstyrelsen om projektmedel för utveckling av gymnasieutbildningen. Projektet E-learning capacity building tilldelades 40 000 euro, och förutsätter en egen finansiering på 10 000 euro. Projektet, som har en mycket nära koppling till ett motsvarande projekt eKampus vid linjen för ungdoms- och vuxenutbildning, inleddes i december och kommer att pågå till utgången av år 2014.

9.6 Barnens och elevernas välbefinnande

Inom elevvården hade psykologerna en enhetlig grupp som huvudsakligen ansvarade för arbetet i årskurserna 1–6. Kuratorerna ansvarade för elevvårdsarbetet i årskurserna 7–10 och i gymnasierna.

I östra distriktet slutfördes inom ramen för Valfärdsplanen för barn och unga ett utvecklingsprojekt för elevvård på såväl stads-, distrikts- som enhetsnivå. En projektanställd utvecklade i samråd med elevvårdspersonal från såväl daghem som skolor elevvården i östra distriktet. Under året träffades personalen i enheterna, och gemensamma förfaringssätt, årsplaner och styrdokument utarbetades. De erfarenheter och det konkreta material som producerades spreds delvis till de övriga distrikten på hösten och kommer under år 2013 att vidareutvecklas och bidra till att utveckla elevvård och specialundervisning i hela staden.

Inom dagvården avslutades projektet SABIR-Barnets röst och samliga dagvårdsenheter har informerats om och utbildats i metoden vilket gör att modellen lever vidare som ett arbetssätt.

Skolorna deltar i verksamheten KiVa-skola. Ett tiotal skolor använder sig av Skolans trivselprofil och på basis av den har många förbättringsförslag lagts fram. Högstadieskolorna följer upp elevernas frånvaro och ingriper vid behov.

NUORISO- JA AIKUISKOULUTUSLINJA

10. Suomenkielinen lukiokoulutus

Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjan hallinto vastaa lukio- ja aikuislukiokoulutuksesta kaupungin ylläpitämissä 13 suomenkielisessä lukiossa ja yhdessä aikuislukiossa. Nuorten lukioista kuudella on erityistehtävä: kuvataide, luonnontiede, kielet, ilmaisutaito, urheilu sekä musiikki ja tanssi. Lisäksi on IB-lukio. Kuudessa lukiossa on painotettu opetussuunnitelma. Painotusalueet ovat matkailu, yrittäjyys, mediakasvatus, tiede- ja ympäristö, tiede- ja tutkimus sekä logistiikka.

Hallinnon tehtävänä oli luoda hyvät edellytykset opetus- ja kasvatustyön toteuttamiselle ja vastata koulutuksen resursseista, tukea lukioita kehittämistyössä sekä arvioida lukiokoulutuksen vaikuttavuutta.

10.1 Lukioverkko

Lukiokoulutuksessa valmisteltiin lukiokampustoimintaa yhteistyössä rehtorien, opettajien ja opiskelijoiden kanssa. Kampusten tarkoituksena on syventää lukioiden välistä yhteistyötä, parantaa opiskelijapalveluiden (erityinen tuki ja opiskelijahuolto) saatavuutta ja laajentaa kurssitarjontaa sekä samalla edistää lukio-opiskelun suorittamista kolmessa vuodessa. Kullakin kampuksella toimii neljä lukiota verkostomaisessa yhteistyössä.

Toisen asteen verkko-oppimisen kehittäminen ja koordinointi keskitettiin Stadin eKampukseen, jonka tavoitteena on tulevaisuudessa tarjota opiskelijoille mahdollisuus joustaviin opintopolkuihin ja monimuotoiseen ajasta ja paikasta riippumattomaan opiskeluun verkkoa ja uutta teknologiaa hyödyntäen. Stadin eKampusta voi kuvata uudeksi oppilaitosmuodoksi tai uuden ajan virtuaalioppilaitokseksi, joka toimii kaikissa Helsingin kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa.

Vuosaaren lukiossa pilotoitiin maahanmuuttajien lukioon valmistavaa koulutusta. Syksyllä 2012 koulutuksen aloitti 15 opiskelijaa.

Länsi-Helsingin lukiossa käynnistyi syksyllä 2012 viimeinen lukuvuosi. Lukio lopettaa toimintansa 31.7.2013.

10.2 Opiskelijat

Kaupungin suomenkielisissä lukioissa oli tilastointipäivänä 20.9.2012 yhteensä 7 171 opiskelijaa, heistä 5 191 eli 72 % oli helsinkiläisiä. Kaupungin suomenkielisessä aikuislukiossa oli 430 tutkintotavoitteista opiskelijaa sekä 1 480 aineopiskelijaa. Aikuislukion tutkintotavoitteisista opiskelijoista oli 90 % helsinkiläisiä.

Erityisopettajan tukea opintoihinsa suomenkielisissä lukioissa sai 12 % opiskelijoista. Tukea järjestettiin kurssimuotoisesti sekä yksilö- ja pienryhmäohjauksena. Erityisen tuen järjestelyjä käytti ylioppilaskokeissa keväällä 2012 7,9 % kokelaista.

Tilastointipäivänä 20.9.2012 maahanmuuttajataustaisia, suomi toisena kielenä - oppimäärää opiskelevia opiskelijoita oli kaupungin ylläpitämässä lukioissa 471 opiskelijaa (6,6 % kaikista opiskelijoista). Lisäopetusta järjestettiin Helsingin aikuislukiossa 30 peruskoulunsa päättäneelle maahanmuuttajataustaiselle opiskelijalle vuonna 2012.

10.3 Opetus

Kaupungin päivälukioissa ja aikuislukiossa ylioppilastutkinnon suoritti 2 000 opiskelijaa. Ylioppilaskirjoituksiin osallistuneiden opiskelijoiden hyväksytyjen ainekohtaisten suoritusten % -osuus ja arvosanojen keskiarvo ylitti maan keskiarvon. Lukion vuonna 2009 aloittaneista opiskelijoista 87,2 % suoritti lukion vuonna 2012. Lukion keskeytti 5,6 % opiskelijoista (kaikki keskeyttäneet sisältäen myös oppilaitoksen vaihdot).

Kehittämisen painoalueina lukiokoulutuksessa olivat kampustoiminnan suunnittelu ja yhteisen kurssitarjonnan laajentaminen, nuorten osallisuus, kestävä kehitys ja verkkopedagogisen opetuksen kehittäminen.

Lukiolaiset osallistuivat vaikuttamisjärjestelmä Ruudin toimintaan ja Ylipormestarin oppilaskuntapäivien kokouksiin. Jokaisessa lukiossa toimii oppilaskunta ja opiskelijat osallistuvat erilaisiin lukioiden kehittämistiimeihin.

10.4 Opiskelijoiden hyvinvointi

Opintojen keskeyttämisen vähentämiseksi tarkoitettulla määrärahalla saatiin lukioihin kuusi kuraattoria ja lisättiin opinto-ohjausta syksystä 2012 alkaen.

Opiskelijoiden tuki- ja ohjauspalvelut keskitettiin lukiokampuksiin syksystä 2012 alkaen. Kampusten opiskelijahuolto muodostaa toimivan kokonaisuuden koostuen kunkin kampuksen kahdesta erityisopettajan, opinto-ohjaajan, psykologin,

kuraattorin ja terveydenhoitajan palveluista. Opiskelijahuollon yhteistyötä koko kampuksen toimijoiden osalta on kehitetty ja yhtenäistetty. Pääkaupunkiseudun yhteisessä opinto-ohjauksen kehittämishankkeessa YoYo – yhteisöllisellä ohjauksella yksilöllisille opintopoluille tuotettiin pääkaupunkiseudun yhteinen ohjauksen malli.

Psykologien asiakasmäärä oli 578 asiakasta vuonna 2012. Asiakasmäärä kasvoi vuoteen 2011 verrattuna 35 asiakkaalla. Yleisimmät yhteydenoton syyt olivat tunne-elämään liittyvät syyt kuten ahdistuneisuus, pelot ja masentuneisuus.

Kuraattorien asiakasmäärä oli 213 asiakasta syksyllä 2012. Yhteydenoton syitä olivat perheeseen, tunne-elämään, käyttäytymiseen ja koulunkäyntiin liittyvät asiat. Sekä psykologien että kuraattorien asiakkaista oli 80 % tyttöjä.

Psykologien ja kuraattorien verkkopalvelu Toisen asteen yhteys on toiminut kolme vuotta. Kuukausittainen kävijämäärä on vakiintunut 2000 kävijään. Palvelussa oleva chat on palvellut myös iltaisin opiskelijoita. Palvelun itsehoitosivusto on ollut suosittu.

Uudenmaan Nuorten Ohjaus eli Uno-hankkeessa kehitetyn verkossa tapahtuvaan ohjaukseen keskittyvän Opiskelijaksi.net -ohjausportaalin kävijämäärät laskivat vuoden 2011 70421 kävijästä 64408:aan vuonna 2012.

Lukioissa järjestettiin heikosti menestyneiden opiskelijoiden tukemiseksi tukikursseja, jotka kohdentuivat keskeisiin aineisiin (esim. englanti, ruotsi, matematiikka sekä suomi äidinkielenä ja suomi toisena kielenä).

11. Oppilaitosmuotoinen ammatillinen koulutus

Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjan hallinto vastaa ammatilliseen koulutukseen ohjaavasta ja valmistavasta koulutuksesta, maahanmuuttajien valmistavasta koulutuksesta ja ammatilliseen perustutkintoon johtavasta koulutuksesta sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta ja muusta ammatillisesta lisäkoulutuksesta kaupungin kolmessa ammatillisessa oppilaitoksessa.

11.1 Opiskelijat

Kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa oli valtion osuuteen oikeuttavassa ammatillisessa peruskoulutuksessa tilastointipäivänä 20.9.2012 yhteensä 7 693 opiskelijaa, joista aikuisopiskelijoita oli 1 185.

Helsingin palvelualojen oppilaitoksessa opiskeli 1 673, Helsingin tekniikan alan oppilaitoksessa 4 013 ja Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksessa 2 007 opiskelijaa. Oppilaitosten opiskelijoista helsinkiläisiä oli 5 672 eli 73,7 %.

Maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita opiskeli ammatillisessa peruskoulutuksessa 913. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa opiskeli 185 opiskelijaa.

Ammatilliseen koulutukseen ohjaavassa ja valmistavassa koulutuksessa ammattistarteilla opiskeli 124 opiskelijaa.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) laadittiin oppilaitoksissa yhteensä 703 opiskelijalle. Näistä erityisopetusta saavista opiskelijoista 77 % opiskeli yleisopetuksen ryhmissä ja 23 % pienryhmissä.

Yleisopetuksen ryhmissä opiskelevia erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita tuettiin eriyttämällä opetusta mm. opettajien samanaikaisopetuksen tuella sekä antamalla tukiovetusta, henkilökohtaista ohjausta sekä laaja-alaisen erityisopettajan opetusta. Vuoden aikana alkoi useita hankkeita, joiden avulla edistetään myös erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden yksilöllisiä opintopolkuja ja tukea. Hankkeita toteutetaan yhteistyössä mm. Keskuspuiston ammattiopiston kanssa. Yty – Yksilöllisten opintopolkujen tukeminen yhteistyössä –hanke keskittyy erityistä tukea tarvitsevien yksilöllisten opintopolkujen tukemiseen yleisissä ammatillisissa oppilaitoksissa erityisammattioppilaitosten tuella. Psykologien ja kuraattorien Toisen asteen yhteys –verkkopalveluun on lisätty lukioiden ja ammatillisen koulutuksen erityisen tuen sivut.

11.2 Opetus

Vuonna 2009 valmistuneista ammatillisen perustutkinnon suorittaneista opiskelijoista oli sijoittunut vuoteen 2010 mennessä 16,7 % jatko-opintoihin ja 63,6 % työhön.

Ammatillisen perustutkinnon suoritti kolmessa vuodessa 46,7 % opiskelijoista. Ammatilliset opinnot keskeytti 20,1 % opiskelijoista. Negatiivisesti keskeyttäneitä oli 14,9 %.

Ammatillisissa perustutkinnoissa ammattiosaamisen näyttöjä painotetaan entistä enemmän ja arvioinnissa korostuu oppimisen sekä osaamisen arviointi. Ammattiosaamisen näytöistä n. 60% suoritettiin työpaikoilla osana työssäoppimista.

Ammatillista koulutusta kehitettiin hanketoiminnan avulla. Vuonna 2011 käynnistyneessä Polku- hankkeessa pyritään parantamaan opintojen läpäisyä Helsingin kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa valtakunnallisten tavoitteiden mukaisiksi sekä vähentämään opintojen keskeyttämistä. Hankkeen kehitysalueita ovat pedagogisten ja työvaltaisten toimintatapojen sekä koulutuksen rakenteiden muuttaminen entistä joustavammiksi

Ammatillisissa oppilaitoksissa aloitettiin vertaissovittelu- eli Verso-koulutus. Koulutuksessa opiskelijat ja opettajat ovat saaneet tietoja ja taitoja, joilla ratkaista ristiriitatilanteita oppilaitoksen arjessa.

Työpaikkaohjaajien perehdyttämistä osaamisen arviointiin sekä opettajien työelämäosaamista kehitettiin Otto – osaamista työelämään, työelämästä osaajille-hankkeella.

Ammatillisen koulutuksen laadullista ja määrällistä ennakointityötä tehtiin Ennakointikamarin kautta ja yhteistyössä pääkaupunkiseudun ammatillisen koulutuksen yhteistyöryhmän kanssa. Vuoden 2012 aikana on laadittu

Pääkaupunkiseudun ennakointimalli, joka otetaan käyttöön seuraavan vuoden alussa. Opetusvirastosta on edustus sekä ohjausryhmässä että sihteeristössä.

11.3 Opiskelijoiden hyvinvointi

Ammatillisissa oppilaitoksissa toimivat opiskelijahuoltoryhmät, joiden tehtävänä on opintojen etenemisen ja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen yksilö- ja yhteisötason toimenpitein.

Ammatillisten oppilaitosten opiskelijahuoltoa vahvistettiin syksystä 2012 alkaen palkkaamalla neljä kuraattoria, neljä psykologia ja yhdeksän erityisopettajaa lisää sekä uusina toimijoina neljä urasuunnitteluohjaajaa ja neljä opiskelijatoiminnan koordinaattoria opintojen keskeyttämisen vähentämiseksi tarkoitetulla määrärahalla. Urasuunnitteluohjaajat neuvovat opiskelijoita työelämään liittyvissä kysymyksissä sekä auttavat opintoihin ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Opiskelijatoiminnan koordinaattorien tehtävänä on edistää opiskelijoiden viihtymistä ja osallisuutta sekä koordinoita opiskelijakunta- ja tutortoimintaa.

Psykologeilla kävi vuoden 2012 aikana 380 eri opiskelijaa asiakkaana. Asiakasmäärä kasvoi 105 asiakkaalla vuodesta 2011. Kuraattoreilla kävi vuoden 2012 aikana 1903 eri opiskelijaa asiakkaana. Asiakasmäärä kasvoi 109 asiakkaalla verrattuna vuoteen 2011. Psykologien ja kuraattorien lisäksi joissakin oppilaitoksissa on saatavilla psykiatrisen sairaanhoitajan, oppilastukihenkilön ja arkiohjaajan palveluita.

Helsingin kaupunki on kehittänyt toimenpiteitä opintojen keskeyttämisen vähentämiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Ammatillisissa oppilaitoksissa kehitetään ratkaisuja opiskelijoiden mielenterveys- ja arkielämän ongelmiin, pyritään ennaltaehkäisemään opintojen keskeyttämistä ja edistämään opiskelijoiden hyvinvointia Armi, arkiohjauksen malli –hankkeella sekä Tsemppari, nuorten aikalisä -hankkeella. Tsemppari-hanke päättyi vuonna 2012 ja sen tuloksena saatiin viisi vakinaista psykiatrista sairaanhoitajaa ammatillisiin oppilaitoksiin, jotka toimivat hankkeessa kehitetyn jalkautuvan työmallin toimintaperiaatteella.

Toisen asteen yhteys - psykologien ja kuraattorien verkkopalvelulla halutaan estää nuorten syrjäytymistä ja tukea tasalaatuisten, helposti saavutettavien psykologi- ja kuraattoripalveluiden saamista Helsingin toisen asteen opiskelijoille. Palvelun avulla verkkotyö tulee osaksi toisen asteen psykologi- ja kuraattoripalveluja ja Helsingin kaupungin oppilaitosten ja eri hallintokuntien toiminnan rakenteita. Palvelua käyttää 2000 kävijää kuukausittain.

12. Oppisopimuskoulutus

Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja järjesti oppisopimuskoulutusta toisen asteen ammatillisena perus- ja lisäkoulutuksena. Koulutuksen pääpaino on työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa, jossa koulutus suunnitellaan työntekijän ja työnantajan tarpeista lähtien.

Oppisopimuskoulutuksessa oli tilastointipäivänä 20.9. yhteensä 2 906 opiskelijaa.

Opiskelijoista 33 % oli perustutkintotavoitteisessa koulutuksessa, 26 % opiskeli ammattitutkintoa, 36 % erikoisammattitutkintoa ja 5 % ei ollut tavoitteena ammatillinen tutkinto.

Perustutkinnoissa nuoria alle 25-vuotiaita oli 38 prosenttia. Yrittäjiä oli keskimäärin 4,3 % opiskelijoista.

Oppisopimuskoulutukseen osallistui kaikkiaan vuoden aikana 4 849 opiskelijaa. Opiskelijat jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti: kaupan ja hallinnon ala 30,6 %, tekniikka ja liikenne 17,9 %, ravitsemus- ja talousala 20,4 %, sosiaali- ja terveys, kauneudenhoito ja liikunta 16,4 %, humanistinen ja kasvatusala 3,8 %, luonnontieteiden ala 0,3 %, luonnonvara-ala 1,4 %, kulttuuri 2,0 %, yrittäjät 5,4 % sekä muu lisäkoulutus 1,8 %. Opiskelijoista naisia oli 64 % ja miehiä 36 %.

Vuonna 2012 opintonsa päättäneistä peruskoulutukseen osallistuneista näyttötutkinnon suoritti 83 prosenttia, ammattitutkinnon suorittaneista 87 prosenttia ja erikoisammattitutkinnon suorittaneista 77 prosenttia. Oppisopimuksia purkautui vuoden aikana kaikkiaan 5,5 prosenttia.

Oppisopimuskoulutuksen käyttömenot olivat 11 456 373 euroa ja käyttötulot olivat 85 244 euroa. Opiskelijakohtainen nettomeno oli 3 736,82 euroa/oppisopimus.

Oppisopimustyöpaikkoja oli yli 1163. Tietopuolista koulutusta hankittiin 92 oppilaitoksesta. Vuotuisesta 4 849 opiskelijasta oli Helsingin kaupungin palveluksessa 1 192 (24,6 %).

Oppisopimustoimiston järjestämään työpaikkakouluttajakoulutukseen osallistui 124 kouluttajaa.

Nuorten mahdollisuuksia käyttää oppisopimusta ammatillisen opiskelun muotona kehitettiin tuetun oppisopimuksen Oma ura- projektissa, jota osarahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö.

Helsinkiläiset työnantajat lähettivät yhteensä 23 opiskelijaa työssä oppimisen jaksoille eurooppalaisiin yrityksiin ja julkisen hallinnon organisaatioihin. Helsinkiläiset työnantajat vastaanottivat 20 opiskelijaa. Helsingin oppisopimuskoulutukseen tutustui neljä ulkomaista asiantuntijaa/ryhmää.

Oppisopimustoimisto on mukana partnerina vuonna 2010 alkaneessa Euroopan komission hankkeessa EuroApprenticeship, jossa edistetään oppisopimusopiskelijoiden liikkuvuusmahdollisuuksia tiedottamalla hyvistä käytänteistä ja tuetaan välittävien organisaatioiden toimintaa verkostoitumalla.

13. Nuorten työpajatoiminta

Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjan hallinto vastasi neljän nuorten työpajan toiminnasta. Pajatoiminnan asiakkaina olivat ensisijaisesti 15–19-vuotiaat helsinkiläiset nuoret. Työpajojen toiminnallisena tavoitteena oli nuorten kouluttautumis- ja työllistymisvalmiuksien sekä elämänhallinnan parantaminen. Metallica-pajan toiminta keskeytyi 15.9.2011, kun pajan toimitilat todettiin opetuskäyttöön soveltumattomiksi.

13. 1 Työpajanuoret

Vuonna 2012 työpajatoiminnan aloitti 277 nuorta. Pajapaikkojen täyttöaste oli 83 %. Vuonna 2012 jaksonsa työ- ja elinkeinohallinnon tai Tulevaisuustiskin toimenpiteissä aloittaneista nuorista 64 % oli alle 20-vuotiaita. Pajanuorista 5 % ei ollut suorittanut peruskoulua, noin 81 % oli suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai peruskoulun lisäopetuksen, 8 % lukion ja noin 6 % ammatillisen perustutkinnon. Ennen pajalle tuloa heistä 5 % oli jättänyt kesken peruskoulun, 5 % lukion ja 36 % ammatilliset opinnot. Nuorista 14 % äidinkieli oli muu kuin suomi tai ruotsi.

Vuonna 2012 pajatoimintaan osallistuneista nuorista 26,5 % keskeytti. Pajatoiminnan läpäisyaste oli 73,5. Läpäisseitä ovat nuoret, jotka suorittivat pajajakson loppuun tai sijoittuivat kesken pajajakson työhön tai koulukseen.

14. Aikuisten maahanmuuttajien suomi toisena kielenä –koordinointi

Helsingin aikuislukiossa järjestettiin suomi toisena kielenä -opetusta 36 kurssia (ryhmää), joista osa oli luku- ja kirjoitustaidottomille sekä osa alkeis- ja jatkokursseja. Kurssin suoritti hyväksytysti 899 opiskelijaa.

Helsingin aikuislukiossa tarjotun opetuksen lisäksi opetusvirasto hankki ostopalveluna aikuisille maahanmuuttajille suomen kielen koulutusta 0,3 miljoonalla eurolla Amiedusta ja Axxellista. Ostopalveluna järjestettiin noin 20 eritasoista kurssia. Kurssit oli suunnattu Helsingissä asuville maahanmuuttajille.

15. Etsivä nuorisotyö

Kaupunginhallitus päätti 27.8.2012, että Helsingin kaupunki tekee etsivää nuorisotyötä. Opetusviraston nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja vastaa etsivän nuorisotyön toimeenpanosta koordinoimalla etsivää nuorisotyötä Helsingissä. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on ohjata ja tukea alle 29 -vuotiaita nuoria löytämään ne palvelut, joilla edistetään nuoren pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö ei tarjoa vain neuvontaa, vaan tarvittaessa jalkautuu palveluiden pariin yhdessä nuoren kanssa. Etsivän nuorisotyön ohjausta voi käyttää kertaluontoisesti tai ohjaussuhde voi olla pitkäkestoinen.

Etsivää nuorisotyötä toteutetaan Helsingissä lähtökohtaisesti yli hallintokuntarajojen yhteistyössä palveluntuottajayhteisöjen kanssa. Opetusvirasto hankkii etsivää nuorisotyötä yhteistyösopimuksin palveluntuottajilta. Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa palveluntuottajia.

Vuonna 2012 etsivää nuorisotyötä Helsingissä tarjosi:

- Tulevaisuustiski/ Helsingin kaupungin henkilöstökeskus, palvelu 15–17 -vuotiaille
- Vamos /HDO, palvelu 16–28 -vuotiaille
- Helsingin seudun erilaiset oppijat, palvelu 17–28 -vuotiaille
- Valmis Väylä -hanke/ Sovinto ry, palvelu 17–28 -vuotiaille
- SVEPS, palvelu suunnattu ruotsinkielisille 16–28 -vuotiaille

Etsiviä nuorisotyön työntekijöitä em. toimijoilla on yhteensä 21. Vuonna 2011 toimijoilla oli yhteensä 1039 asiakasta. Vuoden 2012 ensimmäisen kuuden kuukauden aikana oli asiakkaita jo lähes yhtä paljon, yhteensä 964. Asiakasvirran arvioidaan kasvavan toiminnan tunnettavuuden ja vakiintuneempien käytäntöjen myötä. Vuodelle 2013 kaupunki on arvioinut tarvitsevansa kolmekymmentä etsivän nuorisotyön työntekijää, jotta palvelun saatavuus ja laatu voidaan turvata.

HALLINTO- JA KEHITTÄMISKESKUS

16. Tila- ja hankintapalvelut

16.1 Koulurakentaminen

Opetusvirasto vastasi koulu- ja oppilaitosrakentamisen tarvemäärittelystä ja toiminnallisen suunnittelun ohjauksesta. Tila- ja hankintapalveluiden edustajat osallistuivat yhteistyössä kiinteistöviraston tilakeskuksen kanssa hankesuunnitteluun sekä rakentamisen seurantaan huolehtien käyttäjien eduista. Lisäksi opetusvirasto osallistui aluerakentamisprojektien toimintaan ja palveluverkkoprojektiin.

Uudis- ja lisärakentamisen painopisteenä oli koulutilatarpeen ratkaiseminen uusilla asuntotuotantoalueilla sekä lisätilojen saaminen toisen asteen ammatillisiin oppilaitoksiin kasvavan opiskelijamäärän aiheuttamiin tilatarpeisiin.

Syyslukukauden alkaessa otettiin käyttöön Aurinkolahden peruskoulun kolmas toimipiste korttelitalo Kanava Vuosaassa. Kanavan koulu on mitoitettu 150 vuosiluokkien 1-6 oppilaalle.

Opetuslautakunta hyväksyi Sakarinmäen koulun laajennuksen hankesuunnitelman. Koulua laajennetaan vuosiluokkien 7-9 oppilaita varten. Opetuslautakunta hyväksyi Kalasataman korttelitaloon sijoittuvan alkuopetuskoulun hankesuunnitelman. Opetusvirasto hyväksyi Lauttasaaren ala-asteen tilapäisten lisätilojen tarveselvityksen. Annettiin kaavalausuntoja muun muassa Kruunuvuorenrannan, Hernesaaren ja Keski-Pasilan koulutontteihin liittyen.

Helsingin sosiaali- ja terveystalouden oppilaitokselle otettiin käyttöön Teollisuuskadun lisätilat 575 opiskelijalle. Opetuslautakunta hyväksyi tarveselvityksen sosiaali- ja terveystalouden oppilaitoksen lisätiloille osoitteeseen Latokartanontie 16, aiemman Ala-Malmin peruskoulun tiloihin, 400 opiskelijalle. Opetuslautakunta hyväksyi myös esiselvityksen Helsingin kaupungin ammatillisen koulutuksen tilantarpeesta. Esiselvitys koski koko ammatillisen koulutuksen tilakokonaisuutta.

Päiväkoti Fenixin tilat 63 lapselle valmistuivat Koskelan sairaalan alueella entisen vuodeosaston tiloihin. Opetuslautakunta hyväksyi päiväkotia Axelin hankesuunnitelman.

Koulu- ja oppilaitosrakennusten sekä ruotsinkielisten päiväkotien perusrakennuksissa painotuksena oli turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö. Erityisesti painotettiin sisäilman parantamiseen vaikuttavia perusrakennushankkeita sekä ammatillisten oppilaitosten perusrakennushankkeita. Laajojen

perusparannushankkeiden yhteydessä huolehdittiin myös koulutilojen pedagogisesta nykyaikaistamisesta ja koulupihojen perusparantamisesta.

Osallistuttiin Helsingin kaupungin sisäilmatyöryhmän ja opetusviraston sisäilmatyöryhmän työhön sekä esteettömyysasioiden neuvottelukunnan ja lähiliikuntaolosuhteet-projektin työhön.

Herttoniemen ala-asteen, Kannelmäen peruskoulun Kanneltien toimipisteen, Käpylän peruskoulun Mäkelänkadun toimipisteen, Porolahden peruskoulun Roihuvuorentien toimipisteen, Sibelius-lukion, Vartiokylän yläasteen sekä Sophie Mannerheimin koulun Nordenskiöldinkatu toimipisteen perusparannukset valmistuivat. Porolahden peruskoulun pihalle toteutettiin yhteistyössä liikuntaviraston kanssa lähiliikuntapaikka.

Käynnissä oli useita koko koulurakennuksen käsittäviä perusparannushankkeita, joissa opetustoiminta oli järjestetty väistötiloissa rakentamisen aikana. Rakenteilla olivat Haagan peruskoulun, Meilahden ala-asteen, Myllypuron ala-asteen, Vuosaaren peruskoulun Koukkusaarentien toimipisteen, Åshöjden grundskolan, Helsingin tekniikan alan oppilaitoksen Käpylän koulutusyksikön Kullervonkadun sekä Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitoksen Lehtikuusentien koulutusyksikön perusparannukset.

Opetuslautakunta antoi lausunnon kiinteistölautakunnalle useasta koko koulurakennuksen sisäilman laatua ja koulun toimintaolosuhteita koskevasta perusparannuksen hankesuunnitelmasta. Näitä olivat Haagan peruskoulun, Munksnäs Högstadieskolan, Metsolan ala-asteen Itä-Pakilan toimipisteen, Vuosaaren ala-asteen ja Keinutien ala-asteen perusparannusten hankesuunnitelmat.

Suurien perusparannushankkeiden, muun muassa Haagan peruskoulun, Meilahden ala-asteen, Myllypuron ala-asteen, Vuosaaren peruskoulun ja Åshöjden grundskolan irtokalustesuunnittelu ohjattiin virastossa. Samoin ohjattiin pienten perusparannushankkeiden irtokalustesuunnittelu, muun muassa päiväkotit Tomtebo ja Fenix sekä Laakavuoren ala-asteen hallintotilojen laajennus.

Omana suunnittelutyönä tehtiin Staffansby lågstadieskolan tulipalokorjauksen täydennyskalustaminen, Ala-Malmin peruskoulun irtokalusteinventointi, Kallion lukion opettajien tilat sekä opetusviraston hallinnon tilojen irtokalustesuunnittelu. Tehtiin iltapäivätoiminnan tilojen kalustamis- ja varustamissuunnitelma viiteen kouluun, ja aloitettiin lähiörahoastohanke Inspiroivat koulupihat ja -luokat osana laadukasta iltapäivätoimintaa.

16.2 Kunnossapitotyöt ja teknisen työn kalustonhoito

Kouluja varustettiin dataprojektoreilla ja älytauluilla. Pimennys- ja säleverhoja korjattiin ja uusittiin. Osallistuttiin käyttäjän tukena useisiin suurien perusparannushankkeiden työmaakokouksiin. Opetusviraston hallintorakennuksessa tehtiin välttämättömiä kunnostustöitä.

Teknisen työn kalustonhoidossa nostettiin koneiden turvallisuustasoa, jatkettiin teknisen työn tilojen vaarojen arviointia yhteistyössä työsuojelun kanssa sekä osallistuttiin rakennuskohteiden teknisen työn tilojen suunnitteluun ja varusteluun.

Paloviranomaisten tarkastuksessa todettiin puutteita paloturvallisuudessa kalustonhoitajien työtiloissa. Aloitettiin palotarkastajan määräämät kipinäverhojen asennukset työtiloihin sekä paloturvallisten mattojen asennukset penkkihiomakoneiden ympärille.

16.3 Ilta- ja vapaa-ajankäyttö

Maksullinen koulujen ilta- ja vapaa-ajankäyttö väheni vuoteen 2011 verrattuna 1 848 tunnilla. Laskutettuja käyttötunteja oli yhteensä 90 470 tuntia. Koulujen perusparannukset vähensivät ilta- ja vapaa-ajan käyttötunteja kouluissa.

16.4 Hankintapalvelut

Aloitettiin ammatillisten oppilaitosten organisaatiomuutoksiin liittyvä Kosti-järjestelmän päivitys. Hankintavaluudet päätettiin lautakunnassa.

Otettiin käyttöön erityiskuljetusten optio. Kilpailutettiin ruotsinkielisen päivähoiton ostopalvelut sekä eräiden koulujen, ammattioppilaitosten ja päiväkotien ruoka- ja siivouspalvelut. Otettiin käyttöön sähköinen kilpailutusjärjestelmä pilotoimalla sitä ensin tila- ja hankintapalveluissa, tietohallinnossa ja Helsingin tekniikanalan oppilaitoksessa. Järjestettiin hankintakoulutusta.

Kalustettiin ja varustettiin Aurinkolahden peruskoulun sivukoulu Kanava uudisrakennuksena. Kalustamisen ja varustamisen pääpaino oli kuitenkin perusparannuskohteissa, kuten Käpylän, Kannelmäen ja Porolahden peruskoulussa sekä Vartiokylän yläasteella.

Tuettiin koulujen yhdistymistä muun muassa kaluste- ja välinehankinnoilla. Kalustettiin erityisopetuksen tiloja. Ilta- ja vapaa-ajatoiminnan kalustamisprojekteilla tuettiin useita kouluja monikäyttöisillä ja siirreltävillä kalusteilla siten, että ne mahdollistivat yhteiskäytön opetuksen kanssa. Tuettiin koulujen täysvarustamista kannettavien tietokoneiden säilytysvaunuilla.

16.5 Ympäristöpalvelut

Opetustoimen ekotyöryhmä teki yhteistyötä Palmian ja tilakeskuksen kanssa koulujen ja oppilaitosten kestävä kehityksen edistämiseksi. Erityisinä painopistealueina olivat jätteenmäärän ja energiankulutuksen vähentäminen. Käynnistettiin biojätteen määrän vähentämistä edistävä ”Otan mitä syön” kampanja yhteistyössä opetusviraston, Palmian ja ruokapalvelujen tuottajien sekä koulujen ja oppilaitosten kesken.

Ekotyöryhmä seurasi jätemäärän ja kokonaisenergian kulutuksen vähentämistä koskevien toiminnallisten tavoitteiden toteutumista yhteistyössä tilakeskuksen ja

Palmian kanssa. Koulujen kokonaisenergiankulutus väheni 5,3 prosenttia (sääkorjattuna) vuoden 2011 tasosta. Opettajille järjestettiin ekotuki-koulutusta.

Virastosta oli edustus kaupungin energiansäästöneuvottelukunnassa.

17. Tietohallintopalvelut

Tietohallintopalvelut kehitti, ylläpiti ja valvoi opetustoimen tietoteknistä infrastruktuuria, tuki tietotekniikan tehokasta käyttöä, vastasi opetusviraston yhteiskäyttöisten tietojärjestelmien ja verkkopalveluiden kehittamisestä sekä huolehti tietoturvasta ja verkkoyhteyksien toimivuudesta. Tietohallintopalvelut tuotti myös opetusviraston johtamisen ja toiminnan suunnittelun yhteistä tietopohjaa, opetusviraston oppilas- ja opiskelijatilastot ja ennusteet sekä ylläpiti ja kehitti oppilastietojärjestelmiä.

17.1 Tietoteknologiapalvelut

Tietotekniikan hankinnoissa toteutettiin tavoitetta hankkia laadukkaita, käyttöön soveltuvia, pitkäikäisiä ja energiatehokkaita tuotteita, joiden käyttökulut ovat mahdollisimman alhaiset. Hankintoja toteutettiin pääosin hankintasopimusten avulla erilaisia hankintamallia käyttäen siten, että opetusviraston saama hintaetu ja tuotteiden määrät olivat mahdollisimman suuria.

Hankintoja toteutettiin tietotekniikan perusinfrastruktuurin pitämiseksi hyvässä käyttökunnossa (tietokoneet, näytöt, kirjoittimet, projektorit, verkkolaitteet jne). Tuotteita hankittiin paljon myös koulujen ja oppilaitosten toiveiden mukaisesti. Peruslaitteita hankittiin noin 350 kpl pöytätietokonetta, 1180 kpl kannettavaa tietokonetta (täys-mini- ja tablettikannettavat), 1100 kpl LED-näyttöä, 310 kpl näyttöä, 150 kirjoitinta ja 169 kpl interaktiivista taulua.

Ohjelmistojen perustuotteiden osalta jatkettiin käyttöoikeussopimusta (Microsoft EES). Sopimuksen avulla varmistettiin mahdollisuudet uudistaa perusohjelmistoja, parantaa tietoturvaa, käytettävyyttä, ylläpitoa sekä toteuttaa Windows 7 migraatio.

Laitteiden ja ohjelmistojen käyttöiässä päästiin edelleen pitkiin elinkaariin perustuen laadukkaisiin tuotteisiin, hyvään ylläpitoon ja soveltuvaan käyttökulttuuriin sekä palveluihin.

Oppilaiden määrä opetuksessa suhteessa tietokoneisiin oli vuoden lopussa perusopetuksessa 3.3 oppilasta/laite, lukiossa 3.2 oppilasta/laite ja ammatillisissa 2.3 oppilasta/laite.

Tietoliikenneverkoston osalta 99,9 %:n käytettävyys tavoite saavutettiin jokaisen vuoden kuukautena.

17.2 Tieto- ja ennakointipalvelut

Tieto- ja ennakointipalvelut osallistui palveluverkon kehittämiseen ja koulutuksen arviointiin, hoiti opetusviraston neuvontapalvelut ja arkiston sekä asiakirjahallinnon tuen.

Vuonna 2012 jatkettiin keskitetyn oppilas- ja opiskelijatietojärjestelmän kehittämishanketta (Optio).

Koulutuksen arvioinnin osalta jatkettiin pääkaupunkiseudun yhteistyötä sekä osallistuttiin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden arviointiin yhdessä kaupungin muiden virastojen kanssa. Arviointituloksia saatiin pääkaupunkiseudun arviointityöryhmän koordinoimasta peruskoulun 2. luokkalaisille ja heidän huoltajilleen teetetystä palvelukykykyselystä. Vastaava kysely tehtiin lukion 2. luokkalaisille syksyllä 2012 ja sen tulokset valmistuvat huhtikuussa 2013. Opetushallitus ei järjestänyt koko ikäluokalle tilattavissa olevaa valtakunnallista koetta vuonna 2012. MetrOP (peruskoulujen oppimistulokset ja oppilaiden hyvinvointi eriytyvällä Helsingin seudulla) hankkeen alustavia tuloksia käsiteltiin rehtorien kanssa kesäkuussa järjestetyssä seminaarissa.

18. Mediakeskus

Mediakeskus vastasi koulujen ja oppilaitosten opetushenkilöstön ja johdon media- ja tietoteknologiaosaamisen kehittämisestä. Mediakasvatusta edistettiin myös koulujen ja oppilaitosten mediaprojekteja tukemalla. Yhdessä koulujen, oppilaitosten, tutkijoiden ja yhteistyöverkostojen kanssa etsittiin, tutkittiin ja kehitettiin uutta tieto-, viestintä- ja mediateknologiaa hyväksi käytäviä oppimisympäristöjä sekä uutta toimintakulttuuria. Mediakeskus vastasi keskitettyjen sähköisten oppimisympäristöjen sekä keskitetysti hankittujen digitaalisten oppimateriaalipalveluiden ylläpidosta ja tuesta.

18.1 Osaamisen kehittäminen pedagogisissa tietoteknologia- ja mediataidoissa

Oppimisprosessien suunnitteluun pohjautuva verkkopedagoginen osaaminen oli painopisteenä osaamisen kehittämisessä. Pitkäkestoiisiin verkkopedagogiikan opintoihin osallistuminen oli tulospalkkiokriteerinä perus- ja toisella asteella. 8 op:n koulutuksen suoritti 324 opettajaa. Yhteensä verkkopedagogiikkaa opiskeltiin 5423 koulutettavapäivää.

Kaikkiaan mediakeskuksen järjestämässä koulutukseen osallistui 1895 opettajaa ja he suorittivat yhteensä 6923 koulutettavapäivää. Verkkopedagogiikan ohella he opiskelivat mediakasvatusta ja mediataitoja (363 ktpv) ja ohjelmistojen ja laitteiden pedagogista käyttöä (292 ktpv). Avoimiin studia generalia-luento- ja keskustelutilaisuuksiin osallistui 267 opettajaa. Lisäksi kehittämishankkeissa koulutettiin niihin osallistuvia opettajia (582 ktpv).

Uusia koulutuksia suunniteltiin pelillisestä oppimisesta, ilmiölähtöisestä opiskelusta ja verkkopohjaisen opiskelun arvioinnista.

Mediakeskuksen henkilöstö opasti oppilaita ja opiskelijoita 77 koulujen ja oppilaitosten kuva- ja ääniprojektissa ja keskuksen editointitilaa varattiin 109 päivänä. Studioiden omassa design-juhlavuoden hankkeessa (*Jäätynyttä musiikkia*) viisi luokkaa nauhoitti arkkitehtonisten tilojen äänimaisemaa ja tuotti niiden pohjalta omat tulkintansa kaupunkisinfoniaksi.

Osaamisen kehittämistä vietiin yhä enemmän kouluihin ja oppilaitoksiin ja perustettiin mm. mediataitojen, verkkopedagogiikan ja digitaalisten oppimateriaalin käytön hallitsevista opettajista valmentajaverkostoja kollegoiden tueksi. Kollegakouluttajaverkostoja kehitetään Osaava-hankkeessa pks-yhteisiksi.

18.2 Tietoteknologian pedagogisen käytön ja toimintakulttuurin kehittäminen

Nuoriso – ja aikuiskoulutuslinjan kanssa toteutettavassa Stadin eKampus-hankkeessa 58 lukion kehittäjäopettajaa kehitti ilmiölähtöisiä opetuskokonaisuuksia. Kampuksen sähköinen oppimisolusta määriteltiin ja aloitettiin sen kilpailutus. Ruotsinkielisten lukioiden liittyminen Stadin eKampusiin aloitettiin loppuvuodesta rehtoryöpajoilla. Stadin eKampus –sateenvarjon alla kehitetään toisen asteen sähköistä opiskelua ja uutta toimintakulttuuria.

OSUKE-hanke päättyi ja sen yhteydessä julkaistiin teos *Tietoyhteiskuntakehityksen strateginen johtajuus kouluissa ja opetustoimessa (toim. Silander, Ryymin ja Mattila)*.

Perusopetuksessa kehitettiin 11 koulun kanssa koulujen yhteisöllisyyttä ja oppilaiden osallisuutta tukevia toimintamalleja ja niitä palvelevia sähköisiä ratkaisuja YKÄ-hankkeessa.

Mobiilioppimista alettiin kehittää 10 koulun kanssa. Hankkeissa painotettiin sähköisen portfolion käyttöä, tutkivaa oppimista ja lukemaan oppimisen opiskelua tietokoneella kirjoittamalla. OPH-rahoitteisissa hankkeissa *Sormet* ja *Mobiilisti maailmaan* tutkittiin koulussa ja sen ulkopuolella tapahtuvan oppimisen silloittamista sekä liikkuvaa opiskelua kulttuuri- ja luontoympäristöissä tablettilaittein paikannusta ja lisättyä todellisuutta hyödyntäen.

Videopohjaisen etäopetuksen kehittäminen alkoi perusasteella sairaalakoulussa ja venäjän kielen etäkerhotoimintana. Uutena aloitettiin pelillisen oppimisen ja portfolion käytön kehittäminen, joihin saatiin rahoitusta Opetushallituksesta. Mukana on sekä suomen- että ruotsinkielisiä kouluja ja päiväkoteja.

Mediakeskus liittyi eurooppalaisten koulujen living lab –verkostoon We.Learn.It-hankkeessa tavoitteena ottaa helsinkiläisiä kouluja ja oppilaitoksia asiantuntijoiden vetämiin yhteiseurooppalaisiin virtuaalisiin opintoretkiin.

18.3. Sähköiset oppimisympäristöt ja digitaaliset oppimateriaalit

Oppimisolustan vuotuinen kirjautumismäärä nousi kahdesta miljoonasta 2,2 miljoonaan ja huonekäyntien määrä 3,5 miljoonasta 4,5 miljoonaan, mikä kertoo verkkopedagogisen koulutuksen vaikuttavuudesta. Myös avointen sosiaalisen median sovellusten ja pilvipalveluiden käyttö lisääntyi. Loppuvuodesta aloitettiin pedagogisen kokonaisarkkitehtuurin laatiminen.

Digitaalisille oppimateriaaleille suunniteltu metahakupalvelu ja mediapalvelin otettiin käyttöön. Oppimisolustan ohella oppimisaihiot ja muu keskitetysti hankittu

digitaalinen oppimateriaali on käytettävissä mediapalvelimen kautta. Opettajilla on ollut mahdollisuus tallentaa sallittuja tv-ohjelmia digitaalisen tallennepalvelun kautta koulujen ja oppilaitosten koneille opetuskäyttöön.

19. Henkilöstö

Opetusvirastossa työskenteli vuoden 2012 lopussa päätoimisesti 6 337 henkilöä, joista opettajia oli 4 810. Henkilöstöstä 4 778 oli vakinaisia ja 1 559 määräaikaista. Vakinaisen henkilöstön määrä väheni ja määräaikaisen henkilöstön määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilöstön kokonaismäärä pysyi lähes samana. Opettajien määrä väheni yleissivistävässä koulutuksessa ja kasvoi ammatillisessa koulutuksessa. Kouluilla työskennelleet määräaikaiset koulunkäyntiavustajat olivat Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n palveluksessa.

Taulukko 5A Helsingin opetustoimen henkilöstömäärä 2007 – 2012

Taulukko 5B Helsingin opetustoimen henkilöstömäärän erittely 2007 – 2012

19.1 Henkilöstön saatavuus ja opettajien kelpoisuus

Vakinaiset tehtävät saatiin pääosin hyvin täytettyä ja kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita oli riittävästi. Työvoimapula-aloja opetusvirastossa olivat edelleen suomenkielisessä perusopetuksessa erityisluokanopettajan tehtävät, eräät ruotsinkielisen perusopetuksen tehtävät ja osa ammatillisen koulutuksen ammatillisten opettajien tehtävistä.

Suomenkielisessä perusopetuksessa jokin opettajakelpoisuus oli 88 %:lla työssä olevista opettajista, mikä on sama kuin edellisenä vuonna. Opettajien kelpoisuusaste koheni edelliseen vuoteen verrattuna erityisopetuksessa. Kelpoisten hakijoiden osuus kaikista erityisluokanopettajan virkoja hakeneista kuitenkin laski edelliseen vuoteen verrattuna. Julkisessa haussa olevista erityisluokanopettajan viroista saatiin täytettyä vain 29 %, kun täyttöaste edellisenä vuonna oli 34 %.

Ruotsinkielisissä peruskouluissa jokin opettajakelpoisuus oli 73 %:lla opettajista. Erityisluokanopettajien kelpoisuusaste oli huono myös ruotsinkielisellä koulutuslinjalla. Julkisessa haussa olleista kuudesta erityisluokanopettajan virasta saatiin täytettyä vain yksi virka. Myös peruskoulun lehtorin virkojen täyttöprosentti jäi melko alhaiseksi. Se oli vain 44 %.

Suomenkielisessä perusopetuksessa jatkettiin opettajien tukemista erityisluokanopettajaksi pätevoitymisessä. Palkallista virkavapaata oli mahdollista saada enintään neljän kuukauden ajaksi.

Toisen asteen koulutuksessa opettajien kelpoisuustilanne oli erityisen hyvä lukiokoulutuksessa. Suomenkielisessä lukio- ja aikuislukiokoulutuksessa opettajakelpoisuus oli 99 % ja ruotsinkielisessä 97 %. Ammatillisessa koulutuksessa opettajakelpoisuus oli 83 %. Ammatillisessa koulutuksessa rekrytointivaikeuksia on erityisesti tekniikan alojen opetustehtäviin.

19.2 Työhyvinvointi ja työsuojelu

Painoalueina ovat olleet eriasteinen työkyvyn tuki sekä sisäilma- ja turvallisuusasiat. Varhaisen tuen ja paluun tuen malleja on käytetty systemaattisesti työkyvyn yksilö- ja ryhmätuen keinoina. Esimiehen roolia työkyvyn tukiprosessissa on pyritty vahvistamaan. Henkilöstön työhyvinvointikyselyn perusteella työhyvinvointi on pysynyt vuoden 2011 tasolla. Työkykyindeksin mukaan 87 % henkilöstöstä koki työkykynsä erinomaiseksi tai hyväksi.

Opetusvirastoon on laadittu toimintamalli sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Säännöllisesti kokoontuvassa opetusviraston sisäilmatyöryhmässä käsitellään haasteellisimmat kohteet.

Turvallisuuden seurantaan on otettu käyttöön mm. Työsuojelupakki, johon kaikki työtapaturmat ja turvallisuuspoikkeamat ilmoitetaan. Henkilöstöön kohdistuneet väkivallanteot pysyivät edellisvuoden tasolla ilmoitusten perusteella. Opetusviraston turvallisuuden seurantaryhmässä on alettu laatimaan toimintamalleja turvallisuuden hallintaan.

Työnohjausta ja konsultaatiopalveluja järjestettiin aina tarvittaessa.

19.3 Henkilöstökoulutus

Opetusviraston hallinto ja ulkopuoliset koulutuksen tuottajat järjestivät henkilöstökoulutusta mm. seuraavista aihealueista: organisaatiouudistus, johtaminen ja esimiestyö, rehtoreiden ja opettajien mentorointi, laadun, toiminnan ja työyhteisön kehittäminen, talouden ja toiminnan suunnittelu, henkilöstö-, työmarkkina- ja palvelussuhdeasiat, kansainvälisyys ja monikulttuurisuus, viestintä, työsuojelu ja työhyvinvointi, tietoyhteiskuntaosaaminen, oppimisen tukeminen, erilaisen oppilaan kohtaaminen sekä erityisopetus ja oppilashuolto.

Uusille rehtoreille järjestettiin lukuvuoden kestävä hallinnon työhön perehdyttävä koulutus. Kaksi vuotta rehtorin tehtävissä toimineet osallistuivat rehtorin työtä ja roolia tukevaan ja kehittävään johtamiskoulutusohjelmaan.

Johtoryhmävalmennus ja strategiatyöhön perehdyttävä koulutus jatkui lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Peruskouluissa käynnistettiin alueelliset johtoryhmävalmennukset - Alueellisesti johdetut palvelut oppimisen ja kasvun tukena.

Pääkaupunkiseudun opetustoimien yhteistyönä rehtoreita koulutettiin toimimaan uusien rehtoreiden mentoreina. Apulaisrehtoreille järjestettiin kaksi oppilaitosjohdon peruskoulutusohjelmaan. Koulujen johtotehtävistä kiinnostuneet opettajat osallistuivat koulujen hallintotyöhön perehdyttävää koulutukseen. Koulujen henkilöstöille järjestettiin useita Turvallisuuden edistäminen ja kriisitilanteisiin varautuminen kouluissa ja oppilaitoksissa – koulutuksia. Yhteistyössä Helsingin yliopiston opettajainkoulutuslaitoksen kanssa lukioiden ja peruskoulujen opettajille järjestettiin reflektiivisenä täydennyskoulutuksena vertaismentorointikoulutusta - Osaava Verme. Vertaisryhmämentoroinnin tavoitteena oli tiedon ja osaamisen jakaminen sekä yhdessä oppiminen työn arjessa. Hallintoon hakeutuville järjestettiin Opetustaushallinnon tutkinnon valmentavat kesäkoulutukset.

Finladia -talossa järjestettyjen Helsingin rehtoripäivien teemana oli Designing Education for Changing Societies. Pääkaupunkiseudun rehtoripäivillä Dipolissa aiheena oli paikallinen opetussuunnitelmatyö ja johtaminen ja Koulusihteeripäivien Työniloa - terve itsetunto, arvostan työtäni.

Opettajan työtä tukevat erityispedagogiikan opinnot (17 op) yhteistyönä Avoimen yliopiston kanssa jatkuivat. Verkkopohjaisessa koulutuksessa on opiskellut 168 lukioiden ja peruskoulujen aineenopettajaa sekä luokanopettajaa.

Koulunkäyntiavustajille ja iltapäiväohjaajille käynnistetty hanke Turvallinen koulu jatkui. Koulutuksissa perehdyttiin mm. koulukiusaamisen, kouluväkivallan, huumeiden ja päihteidenkäytön ennalta ehkäisemiseen sekä ensiaputaitojen parantamiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö Osaava-ohjelman rahoituksella pääkaupunkiseudun opetustoimet järjestivät koulutuksia aiheista Perusopetuksen laatuksiteeristön käyttöönotto - Hyvin toimiva koulu, Työyhteisöjen pedagoginen hyvinvointi ja Tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittäminen – TVT, oppimisympäristöt ja teknologiakasvatus. Koulutustilaisuuksia pidettiin pääkaupunkiseudun opetushenkilöstölle yhteensä 161 (sisältää 9 627 koulutuspäivää), joihin osallistui 5 150 henkilöä.

Hallinnon henkilöstö osallistui Oiva Akatemian, viraston ja ulkopuolisten järjestämiin johtamis-, esimies-, talous- ja henkilöstöhallintoa ja tietoyhteiskuntaosaamista kehittäviin valmennusohjelmiin sekä mm. kilpailutusta, viestintää, ammatissa tarvittavaa kielitaitoa ja työvälinohjelmistojen hallintaa tukeviin koulutuksiin. Viraston johtoryhmät suorittivat Hyvän esimiehen ABC:n. Perusopetuslinjan johtoryhmälle käynnistettiin johtoryhmävalmennus.

Henkilöstön koulutuskustannukset olivat 2,6 miljoonaa euroa. Kustannukset nousivat 2,8 % edellisestä vuodesta. Henkilöä kohden kustannus oli 413 €. Yhteensä koulutuspäiviä oli 33 188. Näistä oli opetusviraston järjestämiä 22 400 päivää ja muiden järjestämiä 10 788. Henkilöstökoulutuspäivien lukumäärä oli 5,25 päivää työntekijää kohden.

19.4 Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmää on kehitetty hyväksytyyn talousarvion puitteissa virka- ja työehtosopimukset sekä niitä koskevat kaupungin ohjeet huomioon ottaen.

Uutena palkitsemismuotona otettiin käyttöön 2012 kertapalkitseminen, jonka tavoitteena on palkita joustavasti yksilöitä tai ryhmiä erityisen hyvistä kertaluonteisista työsuorituksista ja tavoitteiden saavuttamisesta. Kertapalkkioita voidaan myöntää välittömästi onnistuneen työsuorituksen jälkeen tai pitkäjänteisemmästä työsuorituksesta.

Palkkoja korotettiin 1.1.2012 yleiskorotuksella, joka opetushenkilöstön (OVTES) sopimusallalla oli 1,63 % ja muilla sopimusaloilla (KVTES, TS) 1,7 %.

Tammikuussa 2012 toteutettiin myös sopimusalakohmainen järjestelyerä, joka on pääosin kohdennettu sopimusalojen tekstimuutoksiin ja muihin keskitetysti sovittuihin sopimusmuutoksiin. Järjestelyerän suuruus oli OVTES:n sopimusosalalla 0,8 % ja KVTES:n ja TS:n sopimusosalalla 0,7 %.

Lisäksi tammikuun 2012 palkanmaksun yhteydessä maksettiin 150 euron erillinen kertaerä. Tämän kertaerän kustannuksiin osallistuu valtio maksamalla kunnille ylimääräistä valtionosuutta.

Tulospalkkiojärjestelmän tavoitteena oli tukea kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja johtajiston sekä opetuslautakunnan asettamien tavoitteiden toteutumista. Tulospalkkiojärjestelmään kuului koko opetusviraston henkilökunta. Muina henkilöstön palkitsemismuotona käytettiin mm. nopeaa palkitsemista sekä tunnustuksia opintosuorituksista.

20. Talouspalvelut

20.1 Opetustoimen talous

Käyttötalous

Menot laskivat reaalisesti vuoteen 2011 verrattuna

Opetustoimen käyttötalouden menot olivat noin 613,0 miljoonaa eli 16,0 miljoonaa euroa (2,7 %) vuotta 2011 suuremmat. Tulot olivat noin 23,2 miljoonaa eli kasvoivat 0,2 miljoonalla eurolla (1,0 %) vuoteen 2011 verrattuna. Hintatason nousun lisäksi menojen ja tulojen kasvua selittävät perusopetukseen saadut valtionavustukset mm. ryhmäkokojen pienentämiseen sekä talousarvioon tehdyt kohdennetut lisäykset positiivisen diskriminaation määrärahaan, toisen asteen opintojen keskeyttämisten vähentämiseen, iltapäivätoiminnan tarjonnan lisäämiseen kysyntää vastaavaksi sekä ruotsinkieliseen päivähoitoon. Reaalisesti eli hintatason nousun vaikutukset poistaen kokonaismenot jopa hieman laskivat vuoteen 2011 verrattuna.

Oppilas- ja opiskelijakohtaiset nettokustannukset kasvoivat vuoteen 2011 verrattuna nimellisesti seuraavasti:

- suomenkielinen perusopetus +1,2 %
- ruotsinkielinen perusopetus +1,7 %
- suomenkielinen lukiokoulutus +2,1 %
- ruotsinkielinen lukiokoulutus +2,3 %
- ammatillisen oppilaitokset + 4,6 %

Opetusvirasto seuraa tuottavuuden kehittymistä tuottavuusindeksillä, jossa suhteutetaan reaalin kustannuskehitys oppilas- ja opiskelijamäärien kehitykseen. Näin mitattu kaupungin tuottamien palvelujen tuottavuus parani yleissivistävässä koulutuksessa ruotsinkielistä lukiokoulutusta lukuun ottamatta. Ammatillisen koulutuksen tuottavuus laski verrattuna vuoteen 2011 mutta ylitti talousarviossa arvioidun tason.

Talousarvioon verrattuna toimintakate oli positiivinen

Kaupungin tuottamissa palveluissa nettomenot alittivat talousarvion vajaalla 10,7 miljoonalla eurolla eli 2 %.

Tuloja kertyi hieman yli 4,6 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin. Tästä pääosa kertyi perusopetuksen opetusryhmien pienentämiseen sekä eräisiin erillisiin kehittämishankkeisiin saaduista harkinnanvaraisista valtionavustuksista.

Kun huomioidaan kaupunginhallituksen 3.9.2012 myöntämä 12,7 miljoonan euron lisämääräraha kunta-alan palkkaratkaisusta aiheutuvien kustannusten kattamiseen, menot alittivat talousarvion noin 6,0 miljoonalla eurolla. Henkilöstömenot ylittivät talousarvion noin 1,7 miljoonalla eurolla. Henkilöstömenoja kasvattivat edellä todetuilla valtionavustuksilla rahoitetut perusopetuksen hankkeet sekä ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan laajentuminen 280 opiskelijalla 1.8.2012 lähtien. Muissa kuin henkilöstömenoissa määrärahoja jäi käyttämättä noin 7,8 miljoonan euron edestä. Käyttämättä jäi lähinnä tilamuutoksista johtuviin vuokrankorotuksiin varattuja määrärahoja. Syynä oli pääasiassa perusparannushankkeiden viivästyminen ja vuokrankorotusten laskutuksen käynnistyminen ennakoitua myöhemmin.

Valtionosuuteen oikeuttavia oppilaita ja opiskelijoita oli kaikkiaan 56 839 eli noin 481 enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin. Ennakoitua enemmän oppilaita ja opiskelijoita oli lähinnä suomenkielisessä perusopetuksessa sekä järjestämisluvan laajentumisesta johtuen ammatillisessa koulutuksessa.

Korvauksissa ja avustuksissa muiden tuottamiin palveluihin menot jäivät 1,7 miljoonaa euroa eli 2,1 % talousarviossa ennakoitua pienemmiksi. Säästöistä 0,7 miljoonaa euroa kertyi ruotsinkielisten päivähoitopalvelujen ostoihin varatuissa määrärahoissa, 0,3 miljoonaa euroa lastensuojelulain perusteella muihin kuntiin sijoitettujen lasten kotikuntakorvauksissa, 0,2 miljoonaa euroa sopimuskoulujen korvauksissa, vajaat 0,4 miljoonaa euroa iltapäivätoiminnan avustusmäärärahoissa ja noin 0,1 miljoonaa euroa muissa palvelujen ostoissa.

Työllisyyden hoitamisen määrärahoista säästyi 0,4 miljoonaa euroa johtuen starttivalmennuksen käynnistymisen viivästyisestä sekä siitä, että Metallicapajan toiminta käynnistyneenä vasta huhti-toukokuussa 2013

Irtaimistohankintoja siirtyi vuodelle 2013

Irtaimen omaisuuden määrärahoista jäi käyttämättä noin 1,1 miljoonaa euroa sekä kaupunginvaltuuston myöntämät yhteensä noin 0,9 miljoonana euron ylitysoikeudet johtuen lähinnä vuodelle 2013 siirtyneistä hankkeista.

20.2 Investoinnit

Opetustoimen irtaimen omaisuuden hankintoihin oli vuonna 2012 varattu määrärahoja yhteensä 11 895 000 euroa sisältäen 590 000 euron ylitysoikeuden vuodelta 2011 siirtyneiden hankkeiden rahoittamiseen ja 305 000 euron ylitysoikeuden vuoden 2012 ulkoisen rahoituksen hankintoihin.

Määrärahoista käytettiin yhteensä 9 870 652 (83,0 %), josta käytettiin Tietotekniikka hankintoihin yhteensä 4 893 008 euroa (49,6 %) joka sisälsi tietotekniikka laitehankintoja (96,3 %) ja ulkoisen rahoituksen laitehankintoja (3,7 %) ja tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämistä (2,4 %), sekä käytettiin Muut irtaimistohankkeisiin yhteensä 4 977 644 euroa (50,4 %), joka sisälsi uudisrakennushankkeita, perusparannushankkeita sekä erilaisiin muihin pieniin hankkeisiin.

Määrärahoja jäi käyttämättä, koska suomen- ja ruotsinkielisten peruskoulujen useat hankkeet siirtyivät vuodelle 2013 tai myöhempään ajankohtaan toteutettavaksi, sekä hankkeita jotka eivät toteutuneet suunnitelmien mukaan. Ammatillisten oppilaitosten hankkeet viivästyivät ja siirtyivät vuodelle 2013. Säästöä syntyi myös, koska Metallica-pajan muutto siirtyi vuodelle 2013.

20.3 Tilinpäätös 2012

Liitteenä on opetusviraston Tuloslaskelma ja Tase tilikaudelta 1.1. -31.12.

20.4 Taloushallinnon kehittäminen

Opetustoimen taloushallintopalveluja ostettiin liikelaitoksena toimivalta Taloushallintopalvelulta (Talpa). Niiden osuus opetusviraston toteutuneista käyttömenoista vuonna 2012 oli noin 3,3 miljoonaa euroa eli 0,55 % kun se vuonna 2011 oli noin 3,2 miljoonaa euroa eli 0,56 %. Kertomusvuoden aikana otettiin käyttöön muiden Taloushallintopalvelun asiakasvirastojen tapaan SAP-laskentajärjestelmä.

Keskeisten Talpa suoritteiden kehitys*)	v.2012	v.2011	Muutos
kaikki ostolaskut, lukumäärä	80 950	80 363	587
kaikki laskut, lukumäärä	31 532	31 712	- 180
kaikki palkkalipukkeet, lukumäärä	108 996	109 807	- 811
kaikki muistiotositteet, rivilukumäärä	ei tiedossa	14 686	- -
kaikki matkalaskut, lukumäärä	2 776	3 974	- 1 198
kaikki pienkulut, lukumäärä	1 389	653	736
kaikki kirjanpidon viennit, lukumäärä	ei tiedossa	938 481	- -

*) suoritteiden lukumäärät 31.12.2012 ja 31.12.2011

Vuoden 2012 aikana opetusviraston talousasiantuntijat ovat osallistuneet kaupunkitasoiseen talousprosessien kehittämisryhmiin sekä uuden SAP-laskentajärjestelmän käyttöönoton valmisteluun tuottamalla opetusvirastosta hankkeen tarvitsemia perustietoja.

Opetustoimenjohtajan päätöksellä 16.12.2009 perustettu taloushallinnon Talpa -sopimuksen seuranta ja kehittämisryhmä kokoontui kertomusvuoden aikana yhden kerran. Lisäksi opetusviraston ja Talpan virastoryhmä kokoontui kaksi kertaa. Opetusviraston taloushallinnolle asetetut toiminnalliset virastotason tavoitteet saavutettiin. SAP- laskentajärjestelmän operatiivisten liittymien integroinnit, taloushallinnon prosessien tarkastaminen ja käyttöönotto uudistuvan laskentajärjestelmän mukaiseksi toteutettiin. Irtaimistokirjanpidon sähköisen merkintäjärjestelmän käyttöönottoa SAP- järjestelmään yhteensopivaksi edistettiin yhteistyössä järjestelmien toimittajien kanssa. Taloushallinnon yhteistyöryhmät linjojen kanssa kokoontuivat säännöllisesti.

Lastensuojelulain mukainen oppilaiden kotikuntalaskutus toteutettiin. Kerättiin tiedot pääkaupunkiseudun lukio-oppilaiden koulunkäynnistä 2011 ja toteutettiin laskutus sopimuksen mukaan. Sopimuskoulujen sopimuskorvauksiin vuonna 2011 Kaupunginvaltuustossa vahvistettu sopimus jatkui vuonna 2012. Osallistuttiin järjestöjen sähköisten avustusten valmistelu- ja päätösprosessin kehitysohjelmaan ja toteutettiin avustusten myöntäminen. Valmisteltiin yhteistyössä sosiaaliviraston taloushallinnon ja Talpan kanssa ruotsinkielisen päivähoiton taloushallinnon siirto 1.1.2012 SAP- järjestelmään sekä muutokset päivähoiton laskutukseen.

SAP –laskentajärjestelmään siirtyminen ja laskentatunnisteen täydellinen muuttuminen vuoden 2012 alusta edellytti myös Basware Business Planning (BP)-järjestelmän päivittämistä Baswaren uudempaan FPM- versioon (Financial Performance Management). Uutta järjestelmää rakennettiin ja kehitettiin koko vuoden ajan. Järjestelmään tallennetaan talousarvio- ja tulosbudjettimäärärahat sekä koulujen käyttösuunnitelmat. Järjestelmä toimii myös opetusviraston talousarvion toteutumisen seurauksena laadinnassa työvälineenä ja tietovarantona. Järjestelmään päivittyy kustannustiedot SAP-kirjanpitojärjestelmästä päivittäin. Loppuvuodesta järjestelmään rakennettiin raportti keskeneräisten hankintojen kuluvaikutuksen seuraamiseksi. Vuoden 2012 aikana uuteen järjestelmään saavutettiin aikaisemmin käytössä olleen järjestelmän raportointitaso. Loppuvuodesta järjestelmään on rakennettu vuoden 2013 alusta alkavan Stadin ammattiopiston hierarkiaa.

Taulukot

Taulukko 6A Helsingin kaupungin järjestämän yleissivistävän koulutuksen menot oppilasta kohti vuosina 2008 – 2012

Taulukko 6B Helsingin kaupungin järjestämän ammatillisen koulutuksen menot opiskelijaa kohti vuosina 2008 – 2012

Taulukko 7 Helsingin kaupungin opetustoimen käyttömenot vuosina 2008 – 2012

Taulukko 8 Helsingin kaupungin opetustoimen investointimenot vuosina 2008 – 2012